

2024/25

Sayı 2

MENGÜ

Kültür, Fikir ve Edebiyat Dergisi

MENGÜ

ATAKUM AİHL ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ
Fatma Akyol

GENEL YAYIN
YÖNETMENİ
Nurgül Kaya

DERGİ YAYIN
KURULU
Zeynep Sare Çakır
Mehmet Oğuz Ulusoy
Selim Mansur Çakır

YAZI İNCELEME
KURULU
Betül Güleryüz
Ümran Cüce

GRAFİK TASARIM
Muhammed Hamod
Muhammed Ömer Bayrak

Dergimiz 2140 sayılı Tebliğler
Dergisine göre çıkarılmaktadır. Tüm
öğretmen ve öğrencilerin çalışmalarına
açıktır. Dergimiz yıllık çalışmaktadır.

Güneşin Doğuşu

(Sudenur Yaykın)

(6)

Benim Başım Kel mi?

(Kemal Faruk Yılmaz)

(7-13)

FARKINDALIK VE GİZ

(Muhammed Said Pelit)

(14-16)

Avare

(Brb)

(17)

Aheste

(Muhammed Ömer Bayrak)

(17)

Buz Yürekler

(Nurgül Kaya)

(18)

Umut Yolculuğu

(Nurgül Kaya)

(19-25)

Ben Kemanist Olarak
Yaratılmadım

(Ebrar Uzun)

(25-28)

Kavga

(Brb)

(29)

MENGÜ

VE MENGÜ İKİ YAŞINDA...

Öğrencilerimizin zihninde bir fikir olarak yola çıktı Mengü. Amatörce edebiyatla uğraşan öğrencilerimizin ve öğretmenlerimizin eserlerinin yer aldığı bir dergi düşüncesi ile başladık. Heyecanlıydık. Biz de amatördük. Amatör olmanın getirdiği mahcubiyet ve samimiyetle yola devam ettik. İkinci sayımızla karşınızdayız.

Bu sene temel bir konu belirlemedik. Edebiyatın okyanus misali sularında gezinmeyi tercih ettik, serbest bıraktık yazarlarımızı ve şairlerimizi. Okyanus fırtınaları kadar güçlü, okyanus mavisini gibi huzur veren ve okyanus kadar derin hikayeler, makaleler, öyküler ve şiirler bekliyor bizi.

Samsun'da yüksek öğrenim gören üniversite öğrencisi Mukaddes Yasin'den Doğu Türkistan'ı ve Doğu Türkistan'lı olmanın sancılarını öğrenmek istedik. Söyleşimizin bunu tam anlamıyla yansıtacağını düşünüyoruz. Doğu Türkistan, Filistin dert edindiğimiz sorunlar. Bu konular üzerine düşünmeye davet etmek istedik sizleri.

Yine dijital dergi formatında size bir telefon kadar yakınız. Geçen sene çok güzel dönütler aldık sizlerden. Yeni eserlerimizle hazırladığımız dergimizi beğenimize sunuyoruz. Dergimizde makale, hikâye, araştırma ve şiirleriyle katkı sağlayan yazarlarımıza ve şairlerimize teşekkür ediyoruz. Destegini hep hissettiren okul idaresi ve öğretmenlerimize de ayrıca teşekkür ediyoruz. Okuyana ilham veren bir sayı olması temennisiyle keyifli okumalar diliyoruz.

Nurgül Kaya

Korkuyorum

Melek Uygun (30)

Doğu Türkistan Hakkında Söyleşi

(Mengü Ekibi) (31-41)

Diri Kalanlar Öldü, Ölenler Diriydiler

(Müberra Şatır) (42)

Samsun Konsolosluklar Tarihi

(Hüseyin Enes Deniz) (43-50)

Anne Kucağında Şehit

(Hayrunnisa Karakaya) (51)

Neredeyim

(Talha Şahinkaya) (52)

Kar Romanı Üzerine

(Zeynep Sare Çakır) (53-54)

Yağmur Vermeyen Bulutlar

(Anonim Yazar) (55-57)

Güneşin Doğuşu

Güneşin doğuşuydu doğum
sonsuz günlerin ve sonun başlangıcı
uzaklaşmaktı yürümek
kendinden , evinden , her şeyden.
hayal kırıklığıydı biraz , ilk adımda düşmek.

aşktı, görmek
bir görenin o yeşil gözlerinde mavilikleri görmek.
güneşle buluşunca toprağa dönen o gözlerle bakmaktı dünyaya
ağlamaktı bulduğun maviliklerde
aldığın ilk nefesin acısıyla boğulmak.
sevmekti , bir geminin uzaktan gelip seni kurtarması her şeye
rağmen .
o derin gözlerden.
ölmekti , derinliğe her bakışında nefes alamamaktı .
Hayalini kurmaktı maviliklerin .
Ve "sen"di hayat .
hayat da ölüm de sendin
Sonsuz yeryüzünün sonlu aşklarından bir besteydin.
Her geçen günün rafında, tozlanmayı bekleyen bir kitap,
Şiirlerime ses getiren harf ,
içimdeki bitmeyen savaşın sebebiydin .
Kanlı yeryüzünün en güzel bahçesindeki ilk çiçektin.
denizlerimin tek meltemi
limanlarımın , en güzel ülkelerin tek sahibiydin .
Ve ufuk çizgisiydin
Çünkü görüyordum seni, maviliğe her bakışımda
Ama ulaşamazdım asla .
ölüm kadar yakın, ölüm kadar uzak .
hicran kadar yakın , vuslat kadar uzak.

Sudenur Yaykın

BENİM BAŞIM KEL Mİ?

Saat onu yedi geçiyor. Bir dakika sonra zaman reşit olacak, her günkü gibi. Ve herkes bilir ki reşit olmadan önceki bir sayısı en çok düşünülen birdir. Ve bendeniz-Serap Büfenin sahibi- 13 dakika sonra dükkânı kapatıp kapatmamayı, kapatırsam ne yapacağımı düşünmekle meşgulüm.

Aslında vakit geç oldu ve büfeye müşterilerin akın ettiği zaman aralığı on dakika önce bitmiş durumda. Yani şu andan sonra müşteri gelmez, gelse de çok gelmez. Olsun olsun gece bire kadar yedi sekiz kişi gelsin. Burada oturmama değmez. Yani kapatmam yerinde olur. Ama kapatıp ne yapacağım. Benim bu büfeden başka uğraşım mı var. Gerçi Müfit Bey var. Son zamanlarda da bayağı hastalandı balığına zorla pati atıyor, gözlerini asla tam açmıyor, tüyleri de fazlasıyla dökülmeye başladı. Gidip onun yanında daha fazla kalmam da gerek. Hem birkaç gündür dostlarımı ziyaret etmiyorum. Yolda onlara da uğrar görüşürüm. Özlemedim değil doğrusu. İnşallah özleşmişizdir.

O zaman çıkayım ne yapayım. Ama eli boş gitmek olmaz fındık fıstık bir şeyler alayım. Kendime de bir paket alayım yolda yerim. Alayım kendime bir tuzlu yer fıstığı. Kenan'a kaju, Sami'ye badem, Bahri'ye de tuzlu fındık götüreyim. Severler. Ha ben sevmiyor muyum? Tabi ki de hayır aksine mal sahibi gayretli olur. Ben de severim. Sanırım dostlarımla ortak noktalarımın biri. Bunca çerez münakaşası yetti çıkayım artık. Anahtar her zamankinin aksine bu sefer tutukluk yapmadı. Güzel. Kepenkleri indirmeye lüzum yok. Gelen görsün ne var ne yok. Benden almazsa başkasından alsın. Ben dostlarıma gidiyorum. İlk kime uğrasam ki kim müsaittir şimdi. Bahri müsaittir ona gideyim. Bahri garip adamdır. Birçok işe girip çıkmıştır. Bir işte sabit kalmaz en çok bir sene aynı işte çalışır. İşin daha garibi bu adam girdiği her işi en iyi olmasa da iyi şekilde yapmıştır. Elinden her iş gelir. Kaynanaların gelinlerini hasbelkader övmek için kullandığı tabirle on parmağında on marifet. Sürekli yeni bir şeyler yapar. Eski yaptığından usandığı falan yok. Bu özelliğini "Basit bir bitkinin bile suyunu gübresi değişir insan sürekli. Kendininkini de değişmeli, yenilemeli insan." sözüyle açıklar. Her şeyi ya daha öncesinde bir yerde dinlemiştir, izlemiştir, görmüştür; ya babası vermiştir öyle bir yere, ya da öğrencilik yıllarında kendi istediklerini alabilmek adına girdiği yerlerde öğrenmiştir. Son zamanlarda marangozluğa başlamıştı. Kim bilir onu nerden görmüştü. Marangozluğu beğeniyordu. Hatta bir diğer ustalığı şairlikle birleştirmenin yolunu da bulmuş. Her siparişinde artı bir hediye çerçeve hazırlıyormuş. Her çerçeveye kimi zaman kendi el yazısı kimi zaman çıktısını aldığı şiirlerini koyuyor. Bu şekilde şiirlerini yayıyor.

İşte bir yokuş daha çıktım mı bahrinin atölyesine varıyorum.

Çiçekçi, postane, pastane derken vardım Fahri Marangoz'un önüne. Saat 12... İçimde çocuksu bir mutluluk var. İçeriden tak tuk sesleri geliyor. Selam verip giriyorum. Bahri kafasını kaldırmadan aleyküm selam diyor. "Vay be Bahri artık yüzümüze bakmakta mı yok?" diye yalandan çıkışıyorum. "Ayıp ediyorsun Sefer, ben sizden neyi esirgedim de yüzünü yüzüme bakmaktan esirgeyeceğim. Dur az silkeneyim, tozu talaşı atayım üstümden oturur birer çay içeriz." dedi bir başka odaya doğru ilerledi. Arkasından " Darılmazsan zaten en fazla bir tane içeceğim, başka uğrayacağım yerler de var bizim Müfit beyde hastalık başladı kaç gündür onun yanına varacağım." diye seslendim. Az sonra elinde iki çayla girdi.

Dükkân önündeki taburelerle masayı başıyla işaret ederek " Geçmiş olsun. Tamam tamam çok tutmam seni, bir çayımı iç ama." Tamam der gibi başımı yana eğdim. Dükkânın önüne geçtik. Ben tuzlu fındık paketini açtım o da muhabbeti açtı. Ne oldu da kaç zamandır görüşemiyoruz, nerelerdeydin, işler nasıl, en son borç aldığın adam kim, verdiğin borcu geri getirmeyen adam kim, dükkân dönüyor mu, müşteri uğruyor mu gibi daha bir sürü "n" ler "k" ler ve "mi" ler den sonra biraz duraksadık. Sokağa bakındık. Ama benim gözüm asıl masadaki ve içerideki şiirlerdeydi. Bazı şiirleri yazmış öylece masaya bırakmış. Ben onları incelemeye koyulmuşken onu bir müşterisi aradı. Bugün teslim edilecek bir sehpa takımı varmış, son hazırlıklarını yapmak için dizime yandan vurup kalktı içeri geçti. Ben de peşine geçtim. Sehpaları ayarlamak için arkaya geçti. Hâlâ telefonda şunu şöyle bunu böyle yaptığını anlatıyordu.

Duvarlarda çerçeveler ve içlerindeki şiirlere gözlerimi bütünüyle çevirdim. Kimi çerçevenin kenarına oyarak motifler yapmış güzelce, kimisinde çerçevenin geometrik kuralının dışına çıkmış farklı şekillerde çerçeve yapmış. Ancak bir çerçeve, içinde şiiriyle Bahrinin beni oturttuğu masada duruyordu. Niye oraya koymuştu ki acaba? Çerçeve diğerlerine göre biraz daha sade belki ondandır. Şiirden olduğunu sanmıyorum. Şiir güzel duruyor çünkü. Şöyle diyor şiir:

"Bir bitmeyen yolda
Bazen beraber
Çoğu zaman yalnız
Yolculuk ediyorum.
Yolda duraklar var belirlediğim
Her durak diğer durağa bağlı
Birlikte yolculuk yaptıklarım
Kimisi hep benimle yürüyor
Bütün zorluklarda beraberiz
Kimisi ile yollarımız ayrılıyor
(...)
Gözlerine bakıp
'Özledim' diyememiş olsam da."

Sanki bir operanın veya tiyatronun tirat kısmı gibi acı çekiyor ancak bir yandan halinden memnun gibi bir hali de bulunuyor. Şiir için uygun yani. Çerçeve de sağlam ve sade. Aynı şiir gibi. Bunu alacak olan müşteri olmak isterdim. Ben şiiri bitirdikten sonra Bahri geldi içerden" Ne o, masaya takılmış gözün?" diye uyandırdı beni. "Ne olacak hem güzel şiir yaz hem de gözümüzü alınca laf et. Hangi müşteriye gidecek bu şiir?" dedim çerçevedeki şiiri elimde tutarak. "O hiçbir müşteriye gitmeyecek. Belki çöpe bile atarım. Atmasam bile rafa kaldırırım. O kadar da matah bir şey değil", " Ne demek değil? Atacaksan ver bana. Ben beğendim şiiri. Cânım şiiri mahvedeceksin. Ver ben rafıma koyayım." Bahri şaşırarak baktı yüzüme. "Sefer emin misin gülüm senin gibi dostuma bu şiiri reva görmem. Bak şu şiiri vereyim sana. Şimdiki siparişe saracaktım ama ona başka bir şiirimi veya kopyasını koyarım. Sen al bunu. Bak bakayım beğenecek misin?" Diyerek içeri geçti. Etrafı sapları dikenli çiçek motifleri ile süslenmiş çerçevenin içindeki şiiri koydu önüme. Kendinden emin bir şekilde okuttu bana:

“Üzülme
Bazen kaçamazsın,
Kaçacak yerin yoktur
Yaşamaktan başka çaren yok
Üzülme
Rastlaman gerekir
İmtihanın bekler seni pusuda
Düşmüşsündür bir kere
(...)
Üzülme
Acı çekilmeden
Kemale erilmez
Gözyaşı dökmeden
Ferahlanmaz çoğu zaman
Üzülme
Düştüğünde kaldıran bir el varsa
Ağladığında mendil uzatan
Anlattığında dinleyen
Ve sarıldığında dindiren acını
Geçer.”

Getirip okuttuğu şiire bak. Ben senin beğenmediğin şiirini beğenmişim bunu mu beğenmeyeceğim? Şiir içime içime işliyor, direkt bana hitap ediyor resmen. Bu daha güzel tabi ama olmaz ben alamam. "Bahri kalemine sağlık ama ben bunu alamam. O adam için niyetlenmişsen bu şiiri ona ver. Ben diğer şiiri de beğendim", " Müşteriye başka bir tane daha verebilirim. Ama sana başka vermem ayıp olur.", " Yahu olmaz diyorsam olmaz. Sen şu elimdeki şiiri bana veriyor musun vermiyor musun?", "Madem hazır elinde seni mi kıracağım al senin olsun.", " Sağ ol sağ ol. Madem harçlığını da aldım bana müsaade o zaman hadi sana kolay gelsin."

Marangozdan çıktım. Saat 14.00. Bahri'nin bana hediye ettiği şiir ile mutluluğum üst seviyelerde. Bir dostumun daha yanına gideceğimin bilgisiyle çok daha mutluyum.

Rotada Kenan var, Berber Kenan. Kenan çok matrak bir arkadaştır. Çok ciddi veya üzücü bir durumda bile dediği ya da yaptığı bir şeyle insanı güldürebilir. Kimi zaman öyle espriler yapar ki hazmede hazmede gülmek gerekir. Kenan da metin yazarlığı da var. İkisini de birleştirdiğinde ortaya mideyi kahrkalarla ağrıtan skeçler ortaya çıkıyor. Asıl mesleği berberlik tabi. Babasından kalma meslek. İyi de tıraş eder ha. Öyle bir taraf uzun bir taraf kısa değil, nizami durur onun kestiği saçlar. Ben ne zaman tıraş olmak istesem ona yaptırırım. Bir iki aydır uğradığım yok dükkanına, hazır gitmişken tıraşta olurum. Hem o berber koltuğunda yapılan muhabbetin tadı bir başka oluyor.

Bunlar aklıma geldikçe adımlarım daha da hızlanmış olmalı ki saat 16.00 iken dükkâna vardım. Selam verip içeri girdim. Kenan yaptığı tıraşını bıraktı geldi sarıldı bana. Koltuğa beni buyur etti, ben de müşteriye öyle koyun gibi kırpık bırakması bizim gibi esnaflara yakışmaz diyip onun diliyle reddettim. Beş dakikaya bitireceğini söyledi. Ben arkadaki koltuklardan birine geçtim oturdum. Berber koltuklarının kapıya en uzak olanının önünde elinde süpürgeyle bir delikanlı bekliyordu. "Hayırdır Kenan, Yoksa sana katlanacak adamı mı buldun?", "Parasını verdikten sonra katlanacak adam çıkar Sefer. Daha bu ay başladı. Asıl mesele onun bana katlanabilecek olması değil benim ona katlanabilecek olmam. Bir aydır katlanıyoruz bakalım. Böyle devam ederse daha çok katlandırır kendine." dedi çırağına yan bir bakış ve hafif bir tebessüm atarak. "Ne kadar iyi bakarsan ona o kadar katlanırsın. Sen işçiliğini öğret, parasını ver, az muhabbet kur bak nasıl katlanıyorsun."

Küçümser bir bakış attı Kenan bana " Oho... Sefer sen de tereciye tere satıyorsun ha. Ben anlaşılamayacağım adama paramı yedirir miyim? Öyle kafadar çıktı ki benle hemen ekibimizi kurduk. Ben bu çırağı oyuncu bile yaptım. Seneye en iyi erkek oyuncu ödülü onun en iyi senarist ödülü benim!" Biraz şaşırmış ve soran gözlerimden anlamış olacak ki devam etti "Benim yazdığım skeçler var ya. Onları on lirasına bu oğlana veriyorum o okulundaki kulübünde arkadaşlarıyla oynuyor. O her oyun oynadığında ben ona tatlı ısmarlıyorum." Demek Kenan da yazdıklarını değerlendirmiş ha. "Fırsatı bulunca güzel kurmuşsun ilişkiyi. Helal olsun sana." dedim.

Kenan'ın tıraşı bitti. Önceden aynadan bakışarak devam ettirdiğimiz muhabbeti koltukta devam ettirmek için döndü bana " Geç şu koltuğa da tıraşa sana helal olsun." dedi. "Elini biraz çabuk tut ama. Bizim Müfit Bey hastalandı onun yanına gideceğim" dedim tıraşa otururken. "Bu dönemde Müfit Bey yalnız mı bırakılır. Onun gibi bakıma muhtaç bir adama yedi yirmi dört hizmet etmek gerekir." diye karşılık verdi. Başladı Kenan tıraş yapmaya. Makasın açılıp kapanma sesiyle tarakla makasın birbirine vurma sesi birleşince çıkan o takada takada sesleri aldı muhabbetimizin yerini.

– Sefer Efendi! Seni buraya muhabbet koyulaşsın diye aldık sen bırak koyulaştırmayı muhabbet etmiyorsun bile.

– Benim anlatacağım bir şey mi var sanki Kenan. Bütün gün evden büfeye mekik dokuyorum. Son zamanlarda Müfit Bey hastalanınca daha çok eve gider oldum. Benden haberler bu kadar.

– Senin ajans iki haftaya kalmaz batar o zaman. Çok düz haberler bunlar. Müfit Bey hasta olmasa hayatın renklenmeyecek bak o kadar basitler.

– Yahu var benimde yaptığım bir iki bir şey. Bir iki kalem oynatmayı bende deniyorum çevre esnafla iki lafın belini kırıyorum.

Yetiyor gibi.

– Yetiyorsa ne âlâ.

Yine sessizliğe gömüldük. Kenan çırağına saçları süpürmesi için bir kafa ve göz hareketi yaptı. Çırak süpürgeyi aldı etrafımıza dolandı.

– Sefer abi yanlış anlamazsan bir şey soracağım.

– Buyur aslanım.

– Müfit Bey emekli mi? Şey için soruyorum hani normal hastalığımı var yoksa işinden ötürü mü bitkin halde?

Kenan'la birbirimize bakıp çırağın merak ve şaşkınlığı önünde bir kahkaha attık.

– Aslına bakarsan aslanım Müfit Bey kendi çapında epeyi çalışıyor. Her zaman kanepesinde kurulur rapor yazacak gibi etrafı gözler. Çok vakur bir kediye beyefendi.

– Kedi mi?

– Kedi ya tabi. Müfit Bey benim kedim.

Kıllarının yüzünde oluşturduğu öğretmen emeklisi bey amca ifadesi yüzünden Müfit Bey adını koydum ona.

– Güzel isim bulmuşsun abi.

– Ben değil ustan buldu.

– O mu buldu? Demek ki o yüzden telif hakkı gerekeceğini hiç düşünmedi.

– Ne telifi Kenan?

– Sefer ben senin kediyi bir skeçte kullandım. Çok karakteristik bir kedin var kabul et. Ben de bu karakteri yakalayınca kaleme geçirdim. Bizim delikanlı da bu hafta o skeci oynayacağından heyecan yaptı söyleyiverdi sana. Ama hakkı var çünkü az önceki diyalogunuzun aynısı skeçte vardı.

– Helali hoş olsun Kenan. Müfit Bey oyun karakteri oldu öylemi. Yakışır. Tam bir beyefendiye böylesi yakışır. Nerde oynayacaksınız bende geleyim.

– Eski ... ortaokulunun alt sokağında bir çay ocağı var, onun yanındaki sahnede. İyi oldu heveslendiğin ben de seni davet edecektim. Biletin bile hazır. Al.

Tıraşım bitti Kenan bileti bana uzattı. Bileti aldım, teşekkürümü ettim az kalsın unutacağım kajuları uzattım. Bunların tıraşı hayli hayli karşılayacağını söyledi. Gülüştük. Vedalaştım ve saat 18.00 oldu mu yola devam ettim. Yola devam ettim etmesine ama içimde bir ağırlık vardı. Bahri şiirlerini değerlendirmenin yolunu bulmuş, Kenan skeçlerini sahneliyor. Bende bir şey yok. Şu ana kadar bana bir şey verdiler hep. Ben ne verdim onlara. İki kuru yemiş dışında ne verdim. Kendimden bir şey kattığım, benden olan ne verdim onlara.

Hiç. Benim onların adına sevinmek için birçok nedenim var ama ben onlara benim için sevininler diye ne verdim. Hiç. Ben onlardan gurur duyarken onlar benle alakalı gurur duyabileceklerini bile bilmeyecekler belki de. Neyse bu kadar karamsarlık misafirliğe yakışmaz. Sami gibi neşeli adamın yanında hüzünlü durmak pek faydalı olmuyor. Sami kadar sakın, Sami kadar şen birini görmedim bu zamana kadar. Belki bitkilerinin dinginliği ona da etki etmiştir kim bilir. Öyle güzel bitki yetiştirir ki insanın gelişimini Sami'nin bitkilerinde görür insan. Üstelik Sami'de benim gibi gelişmemiş bitkilerde yoktur. Hepsini yoluna sokmuştur o.

Aslında Sami ile konuşmaya gitme nedenlerimden biri de bu. Sami işleri yoluna koymayı, düzenlemeyi, tavsiye vermeyi iyi bilir. Benim şu an gerçekten tavsiyelere ihtiyacım var. Sami'de de tavsiye verebilme potansiyeli var. Bu potansiyeli ben çok şey görmüştüğüne bağlıyorum. Sami bu yaşına kadar bir gelincik gibi her türlü deliğe girmiştir. Çok şey deneyimlemiştir. Benim onun kadar deneyimim yok. Büfe beni kendine biraz fazla bağladığından ben kendi deliğimden başka deliğe geçmedim nerdeyse hiç. O yüzden onun deliklerini ondan öğrenmem gerek. Yolumu onun evinin yönünden ayırmadan ilerliyorum. Kenarları beyaz, duvarları pembeye boyanmış evin kapısında duruyorum. Elimle zili çaldım. Elime bakarken bileğime çarptı gözüm. Saat 19.00 olmuş. Sami kim olduğumu sordu. Ben olduğumu belirttim. Cızırtı sesi ardından kapı açıldı. Sami'nin evine çıktığımda kapı açıktı. Kapının inleme sesini duyunca Sami dirseğin acıdı mı diye sordu. Ne dirseği ne diye acısın diye sordum. E... eşek değilsen elin boş gelmezsin dedi. Gülüştük. Yok yüklerim elimi dolduracak kadar değil dedim. O zaman kapıda bekleme deyip içeri buyur etti. "Sen koltuğa geç ben şu bitkilerime sularını vereyim öyle geleceğim. Vermeyince arkamdan ağlıyorlar." dedi duvarın arkasından. Koltuğa yerleştim ama ayağımın birini karşı koltuğa diğerini kapıya doğru koydum ki kendime erken çıkmam gerektiğini hatırlatayım. Müfit Bey evde beni bekliyor ve ben ona gideyim diye yola çıkarken ona kalan zamanımı çok daha kısalttım. Demek ki iki işi bir kazığa takmak olmuyormuş. Yarın daha erken gitmem lazım Müfit Bey'in yanına.

Aslında Sami'nin bitkileri çok güzel, insanın içine huzur veriyor. Belki Müfit Bey'e de yarar. Biraz hareketlenmesi, şenlenmesi gerek. Sami'de fazlasıyla bitki var. Çeşit çeşidinden farklı farklı boyutuna kadar saksı saksı bitki var kendi dairesinde. Hepsine de gözü gibi bakıyor.

Ben son düşüncemi aklımdan geçirirken Sami sanki içimi okumuş gibi "Bunların her birine gözün gibi bakacaksın az biraz ihmale kalmaz bir bakmışsın arpacık olmuşlar." deyip huzur verici bir gülümseme sundu. O gülünce benim de gülesim geliyor. Onun gülümsemesinin misliyle "Senin gözün şu kaktüsün yaprağı kadar keskindir bırak arpayı toz bile bulaşmaz." şeklinde karşılık verdim. Tebessümlerimize muhabbeti de ekledik. Bademleri de cebimden çıkardım. Onları yiye yiye, hayattan konuşa konuşa epey bir zaman geçirdik. Ben birazdan izin isteyeceğimi belirterek bir şey danışmak istediğimi söyledim. Sami zaten dinlemeyi çok sever. Başını öne eğip yukarı aşağı salladı, bana yakın olan kulağını bana daha da yakınlaştırarak bana yol açtı. "Bizim Müfit Bey son zamanlarda çok düştü, hiç kendinde değil. Hayvancağızın rengi gitti resmen. Tamam ağırbaşlı bir kediymiş öyle pek oynaması yoktu ama evin içinde dolaşırdı. Şimdilerde o da yok. Biraz yaşlılığı da var tabi. Veterinerlerin verdiklerini, dediklerini uyguluyorum ama fayda etmiyor herhalde. Sık sık dışarıya da çıkardı aslında. Belki dışarıyı pek hissedemediğinden bütün gün evin içinde gittikçe daha da çökmüştür canım Müfit Bey.

Ne dersin Sami ne yapayım ben bu kediye canlandırmak için? "Sami biraz durdu, etrafına bakındı. "Sefer" dedi "sen burada otururken kendini evin içinde gibi mi hissediyorsun yoksa parkta gibimi hissediyorsun?" O zamana kadar pek düşünmemiştim bunu ama burası gerçekten evden çok park gibi hissettiriyor. Dört taraftan bitkilerin içinde olunca insan kendini dört duvar içinde hissetmiyor.

"Ne dersin Sami bizim Müfit Bey böyle göz oyununa kanar mı?"

"Kanmasına gerek yok, alışsa yeter. Evde bir iki bir şey değişse yeter. Hayvana yenilik olmuş olur. Hatta..." Sami işaret parmağını bana doğru sallayarak ayağa kalktı. Yan odaya geçti. Bir iki dakika sonra elinde saksı içinde bir bitkiyle geldi. "Bak bu kurdele çiçeği hem havayı temizler hem bakımı kolaydır hem de kedilere bir zararı yoktur. Sana en uygun bitki bu." Sami gerçekten her zamanki gibi hangi derdimi anlattıysam ona uygun bir çözüm buldu. Hay yaşa Sami!

Sami'den saksıyı aldım bitkiye nasıl bakılması gerektiğini verilecek suyunu durması gereken yerini öğrendim. Sami'nin şu son ikazıyla beraber saat 20.00' de kendi evime doğru yola çıktım" Sefer unutma ki senin bakımını önemsemen gereken bu çiçek değil Müfit Bey'dir."

Az gittim o kadarda uz gitmedim bizim apartmanın altına geldim. Yukarı çıkmadan karşı marketten Müfit Bey'in yiyeceğini aldım. Apartmana girdim eve çıktım.

Evde her zamanki o burnu delen koku vardı. Ben olmayınca Müfit Bey'in etrafını temizleyen yok tabi. Benim burnum şenlenirken Müfit Bey etrafta yok. Paketi elimde sallıyorum ki sesime gelsin ama nafile. Çıt yok. "Müfit Bey" diye sesleniyorum ne gelen var ne giden. Yatağına doğru gidiyorum, görüyorum ki bitap halde yatağında yatıyor. Mamasını açıp kabına koyuyorum biraz seveyim diye elimi üstünde gezdiriyorum. Müfit Bey'den tepki yok. Normalde cüretkârlığımı sorgulayan bir ayağı kalkma veya ters bir bakış hareketlerinde bulunurdu. Ama şimdi hiçbirini sergilemiyor. İşte o zaman anladım. Müfit Bey ölmüş. Başta kabullenemedim.

Doktorların hiçbiri yakın zamanda böyle bir şeyle karşılaşacağımızdan bahsetmiyordu. Şimdi niye ölmüş olsun ki... Mamayı açtım kabına koydum burnunun ucuna getirdim. Normalde yemeği daha kabına dökülürken kabına atılıp yemeye başlayan Müfit Bey şimdi ağzına kadar gelen yemeğe dönüp bakmıyor bile. Elimi biraz ıslattım ırkilsin diye Müfit Bey'in yüzüne, boynuna sürdüm. Ben bile ırkildim ama o ırkilemedi. Müfit Bey gerçekten ölmüştü. Saat 21.00 olmuştu. Ben oturdum ağlamaya başladım. Her zamankinin aksine hüzünlendiğimde beni neşelendirsin diye kendini sevdirmeye gelen bir Müfit Bey yok artık. Çok iyi bakmıştım ona, neyim var neyim yok onundu, bozduğu eşyalarımı atmazdım ki hevesini alsın öyle bıraksın. Şimdi de beni bıraktı ben beni nerelere atayım. Bana bir zahmeti de yoktu. Ben ona elimden gelen bakımı yapıyordum. Ama son zamanlarında çok acı çekti Müfit Bey. Bedenine ağır geldi demek ki.

Bari bundan sonra onu hafifletecek bir yerde bulunsun. Müfit Bey'i aldım dolabımdaki bebeklik battaniyelerimden birine sardım. Son kez beraber geziye çıktık. Müfit Bey'i hem onun hem benim olan baba ocağımızın arka bahçesine defnettım. Tek başımaydım orda. O vakitte başkalarına haber vermeyeyim dedim. Görevimi yerine getirdikten sonra 22.00 da evde olacak şekilde geri döndüm. Tek başıma mutfağın sandalyesine oturdum. Bir günde çok şey geldi başıma. Bugün ne yaşadıysam sanki hepsi bana ne kadar başarısız ve beceriksiz olduğumu haykırıyor gibiydi. Hatta çok geçmeden bu kötü özelliklerime yenilerini peşi sıra ekleyebilirdim. Erteleyiciyim ben hem de büyük erteleyici. Bu kötülüğümden doğan bir başka kötülüğüm keyfime düşkünlüğümden. Hem de çok düşkünlüğümden. Keyfine düşkün adamın çalışkan olması da beklenmez. Acayip tembelim.

Tembellik zaten sorumsuzluğun babası. Bunlardan en azından biri bulunmasa şu an Müfit Bey yaşıyordu. Ne işin var senin boş zamanında arkadaşlarının dükkanların da. Hadi gittin oralara niye işini uzatıyorsun. O fırça gibi saç sakalın süpürgeye dönmeyi bekleyemez miydi? Bir de gitmek için bahane buluyorum ya kendime. Çok zamandır gitmedim hem onları göreyim hem de dükkânın mallarını gezdireyim. Kuruyemişi unutma ama mamayı son dakikada hatırla. Tam görev adamısın Sefer helal olsun. Hele birde Müfit Bey'i düşünüyormuşum gibi göstermek için Sami ile olan o son iki lafımın arasına kediyi nasıl şenlendireceğim diye sormam yok mu? Dürüst olalım yahu sonuçta kendi kendimize konuşuyoruz. Sen kedinin şenliğini de kendi keyfin için istedin değil mi? Kedi ne kadar hastalıklı ne kadar bitap gözükürse senin için iş oluşturuncağı değil mi?

Bir kediye bile bakmayı beceremedin. Müfit Bey gelse otursa karşına seni yerin dibine soksa bir daha da çıkarmasa yeridir. Tabii çıkarmasa yeridir. Ne o öyle şartlı tahliye gibi sokup sokup çıkarmak olmaz bir kere gireceksin o yerin dibine, daha da çıkmayacaksın. Sanki ne zorluğu vardı bu işinde yine elinden gelmedi. Hastanın başında bekle, yiyeceği içeceğini sıkı takip et, ilaçlarını ver tamam. Ondan sonrası takdiri ilahi zaten. Ama sen takdir edilecek bir şey mi yaptın ki sonuç bekliyorsun. Ama senden beklenirdi bu. Müfit Bey'e bakmayı bile yarım bıraktın. Bütün başladığın işler gibi. Hangi işini tamamladın Sefer. Kenan, Bahri, Sami ve o görüşmeyeli çok oldulu dostların sana yaptıklarını anlatırken sen ne karşılık verdin onlara. Kenan'ın yazdığı tiyatroların konuları senin isimleri senin, fikrini başlatan sensin ama tamamlamadın. Tamamlamayınca tamamlayan sahip oldu. Bahri'nin çerçevelerinde bir dönem senin şiirlerin vardı. Ona ne oldu? Niye artık şiirlerini halkla buluşturamıyorsun? Şiir yazmıyorsun çünkü Sefer. Şiirlerini bile bitiremiyorsun. Sami ilk saksısını seninle beraber seçti. Senin bir ürün hakkındaki geniş çaplı yorumların etkili olurdu alışverişte. Şimdi hangi ticaretin kalitesini arttırıyorsun? Halini görüyor musun Sefer? Aslında fena adam, boş adam değilsin o kadarda. Epey meziyetlerin var. Ama bir bütünlük oluşturmuyorsun. Buket gibisin Sefer. İçinde çeşit çeşit çiçek var. Çiçeğin birinden bir arı polen alıyor, diğerini bir inek yiyor, ötekini bir insan koparıyor hediyelik olarak kullanıyor. Her birinin bir işlevi var ama hepsinin bir işlevi yok. Kendini bir bütün olarak ineğe yediremedin. Her şeyden az az hepsinden yarım yarım olmuş bir farklılık bütünüsün. Bir işini bile tamamlayamadın. En azından gününü tamamlamak üzeresin bak saat 23.00 ı çoktan geçmiş gün 24 saatini tamamlamak üzere. Sen tamamlıyorsun ama Müfit Bey tamamlayamıyor. Üstelik senin yüzünden tamamlayamadı. O tamamlayamamışken senin tamamlama hakkının olması ne kadar doğru? Gün 24 ünü tamamlamaya yakın. Ama sen tamamlamaya yakın olmamalısın olmayacaksın. Ben seni öldürmüyorum Sefer. Bu sefer bugün öldü. Sefer saat 00.00 olduğunda ölüydü. Ertesi sabah 06.00 da tekrar kalktı ve büfeyi açmaya gitti. Bitirirken romantizm akımından bir yazarmış gibi hikâyeye kendimi katıyorum. Hikâyenin bundan sonrası bendenizde yok sayın okurlar. Çünkü bundan sonrasını ben de bilmiyorum. Durum benim bilmememi gerektiriyor. Sefer için uygun olan bu. Benim bilmem demek Sefer'in de bundan sonra olanı bilmesi demek. Ama Sefer'in bilmesi değil öğrenmesi gerek. Sefer hikâyeyi kendi devam ettirmeli. Hikâyenin devamını hem size hem Sefer'e bırakıyorum. Bundan sonra Sefer kendini suçlamayı bırakabilir ve yarım kalmış işlerini tamamlama üzerine çalışma yürütebilir. Ya da Sefer kendisini daha da suçlu bulur ve günün birinde dükkanını açmaya da bilir. O sizin ve Sefer'in öğreneceği iş. Ben benim Sefer'imi öğrenmeye çalışacağım.

-Kemal Faruk Yılmaz.

(Bahrinin şiirlerinde kullanmak adına iki şiirini ödünç veren sayın Nurgül Kaya hocama teşekkür ederim.)

FARKINDALIK VE GİZ

İsviçre'nin Frauenfeld şehrindeki tren istasyonunda oturmuş, birazdan Basel'a gidecek olan trenin kalkış saatini bekliyorum. Her zaman kalkış saatinin yaklaşmasına doğru içimdeki heyecan yavaş yavaş artmaya başlıyor, her gün bu saatleri bekliyorum ama neden bilmiyorum her defasında beni heyecanlandırıyor. O kadar insanı dolaylı olarak da olsa peşimde sürüklenme düşüncesi beni cezbeden şey sanırım ama cezbedici olduğu kadar da korkunç bir durum aslında, bu heyecanı bu kadar hissetme nedenim stresle birleşmesi galiba bak şimdi fark ediyorum.

İstasyon kalabalıklaşmaya başladı, yine epey bir yolcu var. Vakit kaybetmeden makinist kabinine giriyorum. Koltuğa oturduğum an her zamanki irkilti vuruyor bedenime. Yolcuları aynadan izlerken aklıma tekrar nüfuz ediyor. Ben makinist de olsam trenin çıkardığı her sestem nefret ediyorum. Herkesin bindiğinin işareti verilince elimle treni harekete geçirecek olan o miyminti kolu tutuyorum. Birkaç saniye bekliyorum kola bakarak.

"Bu kadar rahatsız edici olmak zorunda mısınız? Neden her defasında seni kullanacak olsam bana anlamsız ama tehditkar şekilde bakıyorsun?"

Mecburiyet ve alışkanlıktan olsa gerek, en sonunda kolu ileriye hareket ettirdim. İlk başta o trenin hareket etmeye çalışırkenki raylara sürtünme sesini duyunca gözlerimi sert bir şekilde kapattım, yüzüm sanki bir acı duyuyormuş gibi bir hal aldı. Bu kabinde yalnız olduğum için o kadar minnettarım ki, şu hallerimi birisi görse beni deli zanneder. Bir makinist nasıl trenin çıkardığı sestem bu kadar tiksinti duyabilir? Her neyse, tren harekete geçince adetten hemen korna kolunu çektim. İstasyona son selamımı gönderdikten sonra hız arttırmak için tekrar hareket koluna uzandım ama sanki dokununca beni mahvedecek hissiyatı bütün vücudumu kapladı. Ne olursa olsun yapmam gerek diyerek daha da ileriye ittim, çıkan ses hala kulaklarımı tırmalıyordu. Bazen sesi duymamak için ellerimi kulaklarıma istemsiz götürüyorum ama götürdüğüm anda "Gerçekten mi, bu kadar abartma!" diyerek tolere etmeye çalışıyorum. Her nasılsa bir vakit sonra kulaklarım alışıyor gibi oluyor ama sesi hala duyduğumu fark ettiğim an o his tekrar geliyor. İlk başlarda bu şekilde değildim, pek de umurumda değildi açıkçası ama nedendir bilinmez şu an böyle saçma bir durumun içerisindeyim, yine.

Şehrin ışıklarının azalmaya başladığını fark edince daha da hızlanmak için elimi tekrar kola koyuyorum, şok yemiş gibi gözlerimi kapatıyorum ve o anda beynimde bir farkındalık doğuyor. İnsan umursamadığı sorunlarının üzerine gitmeyince o sorunlar büyür ya, işte o şekilde bir farkındalıktı bu benim için. Öngöremediğim, denetleyebilecek kadar farkında olmadığım kişiliğimi etkisi altına alan duyguların bu kadar gerçekçi olduğunu hissetmek... Zaten şu anki olduğum durumdan çok memnunmuşum gibi rayların berbat seslerine duygularımda dahil oldu. Bu kadar davetsiz misafiri kaldıracabilecek kuvvette miyim ne ben bilebilirim ne başkası. Uzun zamandır aklımda bir soru işaretiydi aslında ama benim için bu kadar kalbime etki edecek derecede bir sorun değildi, aklımda yalnızca bir soru olarak duruyordu, birisi tarafından cevaplansa sadece teşekkür eder, memnun olduğumu belirtir oradan uzaklaştırdım ama şimdi bu sorunun cevabına muhtacım. Bu sorunun cevabının trenin çıkarttığı sese olan duyarlılığımın da cevabı olduğu düşüncesi kafamda dank etti.

O kadar düşünmeme, kendime basit cevaplar vermeme rağmen tatmin olamıyordum. Bu sesin, önceden beri üzerime üzerime gelen hatta kaçmamama rağmen, kaçamamama rağmen beni kovalıyor ve peşimi bırakmıyor oluşu, bu sesin varlığının farkındalığı ve arkama aldığım vagonların da kulak tırmalayan sesleri yüzünden ya bana olacakları umursamayıp trenden kendimi atmak ya da olduğum konumdan bertaraf etmek ve ekosisteme karışmak istiyordum. Bu sesin farkındalığına alışmak ne artık olacak iş ne de akıl kârı bir iş. Hani ben bu trenin makinistiydim?

Gerçekten de eksik bir nokta vardı. Bu trenin makinistiyim evet ama bu trenin nereye gideceğini, nerede durup tazelenmesi gerektiğini, yolcularını nerede bırakacağını ve hangi yolcuları nerede alması , hangi istikamet üzerinden ilerlemesi veya ilerlememesi gerektiğini bilmeyecek kadar zavallı bir makinist miydim? Elbette bunların cevaplarını biliyorum ama bunu duygularım için söyleyemeyecek olmak içimde bir burukluk yaratıyor. Bu düşüncelerin beni boğmasına izin verecek kadar zavallı değilim elbette ama bu soruları cevaplayamayacak kadar cahil bir makinistim. Bunlar üzerine düşününce sanki asıl soruların yolda ne yapılması veya nereye gidilmesi gerektiği değil de bu trenin içinde dönen sistemi bilmem gerekiyormuş gibi hissediyorum.

Duygularım bazı durumlarda yanlış düşünmeme sebep olabilir evet, bazen aklım nasıl hissettiğimi belirleyebilir, aklım ne kadar hissettiğimin de genelde farkındadır ama duygularımız neden aklımızın farkında değil? Duygular bir zihne sahip değil diyerek geçiştirilecek gibi bir soru değil bu. Sanki bu sorunun altında herkesin görmezden geldiği bir giz var. Neden duyguları hissetmek zorundayım? Hayır, biyolojik bir faktör değil. Neden duyguların acımasız etkilerine esir olmak zorundayım ve bunun sonucunda aklın etkilenmesi bu kadar kaçınılmaz? Bu durumda duygular, akıldan daha baskın bir faktör mü veya duygularımı aklıma uyarlayacak altyapısal bilgiye sahip mi değilim? Aklımın etkileri sonucunda duygularım şekillenir, duygularım sonucunda da düşüncelerim şekillenir, peki ama bu duygular tam olarak ne? Bu duyguların bu kadar etkileyici bir faktör olmasının altında ne gibi bir giz yatıyor?”

Bunları sesli bir şekilde söylediğimi fark ettim. Tuhaf ama birazcık da olsa kendime içimi dökebilecek cesareti göstermiş olmak ferahlatıcı bir etki yarattı üzerimde. Ferahlatıcı etki falan da farkındalıklarımın üzerine bırak su serpmeyi, bir damlanın kor ateşe düşmesi kadar bile etki etmedi üzerimde. Bu soruların cevaplarını bulmak için her an birinin eteklerine yapışabilirim. Bu düşüncelerimin ardından dışarıda ışıkların arttığını fark ettim.

“Trenin varması gereken istasyona geldik öyleyse. Sonunda bitiyor bu çile, şu anlık.”

Her ne kadar istemesem de yavaş yavaş trenin kolunu tuttum ve kendime doğru çektim. Sanki bir yaranın daha fazla acımaması için anlık yüksek bir acı çekmek zorundaymış gibi hissediyordum. En sonunda o tırmalayıcı sese rağmen treni durdurdum ve Basel'daki istasyona herkes indikten sonra adımımı attım. Çok sürmeden tren tekrar kalkacaktı zaten, pek fazla bir vaktim yoktu. İstasyona girmek yerine oradaki banklara oturmak istedim sebepsiz bir şekilde. Tren tam önümde duruyordu, içim bir tuhaf oldu açıkçası. Sanki aslında tanıdığım birinin çok gizli bir sırrını keşfetmiş gibi hissediyordum ama kahretsin o sırrı keşfedemedim. Ellerimi başımın arkasında birleştirip gökyüzüne baktım. Yaratıcı'ya seslenmek istiyordum ama zaten O'nun beni duyduğunun farkındalığı ve herkesin beni duyacağını düşünceyi bunu yapmamı engelledi. Aslında sesli konuşarak düşünmek, daha etkili oluyor benim için. Etrafı kontrol ettim, hala insanlar vardı. Kafamı geriye duvarlara yasladım, gözlerimi kapattım.

“Keşke biri beni morfinle uyuştursa da bir an olsun rahatlasam.”

Bunları sesli söyleyince gözlerimi açtım. Önümde bir hanımefendi bana bakıyordu, gülümseyip yoluna devam etti. Utanmış bir şekilde ellerimle yüzümü kapattım, bir süre durumun saçmalığını düşünerek o halde bekledim. Ellerimi yüzümden çekince ilk gördüğüm şey yine tren oldu, pek bir yolcu gelmemiştii halen. İstasyondaki kişi sayısı epey bir azdı.

Ayağa kalkıp trene doğru yöneldim. Aklıma bir anda dank etti. Kabinde kendi kendime konuşabilirdim. Hızlıca trene bindim ve kabine girdim. Oturmaya gözüm kesmedi, ayakta öylece durarak düşünmek daha cazip geldi:

“Sanırım duygular insan doğduğundan beri var olan bir giz. Dünya klasiklerinde onca eser var ama aklıma hiç bu konuya değinmiş bir eser gelmiyor. Benim kültürsüzlüğümden sanırım...”

Kabin yeterince sıkışık olmasına rağmen oraya buraya hareket edip duruyordum. Kazara tırnağımı koltuğun yıpranmış kumaşına takınca acı hissetmememe rağmen sanki hissedecekmış gibi elimi bir anda geri çektim. O anda bir düşünce daha nüfuz etti aklıma.

“İnsan ağlayarak dünyaya geldiğinde çevresindekiler gülmeseydi, mutluluğu bilebilir miydi? Oksijenden kaynaklı ciğerleri yandığında acıdan dolayı hissettiği öfkenin zıttı bir duyguyla karşılaşmasaydı, öfke, insan için nasıl bir durumda olacaktı? Duyguların en yalın durumu neydi? Bütün duyguların nötrlenmiş halinde insan, insan olabilir miydi hala? Bu duygular bizi daha etkisiz bir varlık olmak için ilave edilmiş gizler mi? Yaratıcı’nın bu duygularla bir alakası var mı? O’nu daha iyi tanıyabilmemiz, anlayabilmemiz için benliğimize ilave edilmiş gizler mi, Yaratıcı’dan bizi ayıran eklentiler mi yoksa Yaratıcı bizi bu gizle şereflendirdiği için “iyi şeyler” mi?”

Bir makinist gerçekten böyle şeyleri düşünmeli mi yoksa yoluna öylece devam mı etmeli? Hayır ya, böyle yaparsa kaçıracağı çok şey olur. Aynada bir hareket fark ettim, baktığımda trenin hareket etmesi için işaret verilmişti. Hemen oturup tekrar kola baktım.

“Arayış sandığım yolculuğum sanırım bir kayboluş olacak.”

“Hikayenin bir sonuca ulaşmış olmasını ben de isterdim lakin bu sorulara bir cevap vermek için sanırım daha çok yaşamam gerekiyor. Bu soruların beni nereye götüreceğini bilmiyorum ama emin olduğum bir şey var: Ardımızda bıraktığımız fırtınalar, kimliğimiz olacak.”

-Muhammed Said Pelit

Avare
Adımlarımın sesi gittikçe azalmış
Sokaklarını ezberlemişim artık bu şehrin
Nefes alışlarım günden güne ağırlaşmış
Meğer hiç de hissetmezmişim öylesine derin

Ne vakit insanlara baksam içimde dolan hisler
Her seferinde biraz daha azalmış
Bu hayatta bana en çok iz bırakanlar
Zamanla yok olmuş kalan olmamış

İnsan dediğin nedir ki şu fani dünyada
Ne bir adım ötesine sahip ne arkasına
Solukları bile tükeniyor en sonunda
Hangi cevher bulunsa bile ruhunda

Gözlerimden çok şey geçti ama
Sözlerimden çok şey kaldı içimde
Ne ben dur diyebildim zamana
Ne zaman durmak istedi yerinde

Pişmanlık bırakma hiç işinde
Giden dönmüyor bu hayatta geriye
Ne yaralar var insanların içinde
Kabullen dönme sen de artık deliye

Brb

Aheste

Aheste aheste süzülüyor sanki dünyalarım
Sanırdım kendimden hallice üyalarım
Ah ne kadar istesem de dönemem hülyalarım
Ne kadar görsem de gerçekleri,

Muhammed Ömer Bayrak

Buz Yürekler

Buz olmuş yüreklerle
Sıcacık bir el olmak
Kaskatı kesilmiş
Ağlamayı unutmuş kalplere
Göz yaşlarını hatırlatmak
Ne zordur bilir misin?
Hayat kimine zor imtihanlar verir ya
Her insan kendi hikayesini yazar
Sevgi ve sevgisizlikle sınanırız
Merhamet ve merhametsizlikle sınanırız
En acısı güçle sınanırız
Adalet ufkumuzdaki aydınlık
Bir çocuğun avuçlarındaki kelebek misali
Ürkektir mazlumun bakışları
Bir o kadar da acıyan bakışlar atar zalimine
Ziyan edilen hayatın yası tutulur gözlerde
İnsan bu, iyi de kötü de onun için
Zulmederek yaşayan kullar
Kulluğunu unutup efendi oldum sanır
Oysa ne kuldan efendi
Ne de zalimden adil çıkar
Ölüm herkesin kapısında bekler
Zamanı geldiğinde faniliği hatırlatır insana

Nurgül Kaya

UMUT YOLCULUĞU – ANADOLU

İkinci çökmüştü. Nermin Kadın evinin penceresinden bahçesine bakarken bir yandan da iç çekiyordu. Her an o bahçenin kapısı açılacak ve kocası sağ salim evine gelmiş olacaktı. Aklında yine kötü ihtimaller vardı. “Ya dönmezse ya şehit olursa...” Kafasını toparladı. İçinden “Olmaz öyle şey!” dedi. Kadın başına üç çocukla kalmak korkutmuştu onu. Sanki hiç mi savaş görmemişti. Kendini bildi bileli Osmanlı hep savaştaydı. Dışarda ya da içerde. Balkanlarda yaşayan herkes bilirdi savaşın ne olduğunu, iç veya dış ne fark ederdi ki. İçerdeki daha beterdi üstelik. Komşu bildikleri canlarını yakar olmuştu uzun zamandır. Önce bir tuhaf gelmişti. Birlikte büyüdükleri, aynı kaderi paylaştıkları Bulgar, Yunan ve Sırp komşuları artık selam vermez, ters bakar olmuştu. Çocuklar bile farkındaydı her şeyin. Birden “dönecek” dedi içinden. “Mustafa dönecek, niye dönmesin ki?” Artık Mehmet 14, Ahmet 10 yaşındaydı. Kızı Zeynep ise 8. Onlara baktıkça içi kıpır kıpırdı. Anne iç güdüsü büyüdüklerini görse de hep bir korumacıydı.

Savaş başlayalı birkaç hafta olmuştu. Eşi Mustafa daha ilk haftadan gönüllü yazılmıştı. Ordunun toparlanması zaman alacaktı. Devlet, Balkanlarda şehir ve kasabalarda gönüllü asker topluyordu. Gönüllü yazıldıktan sonra da Sırp'larla savaşmaya gitti. Birkaç defa mektubu geldi Mustafa'nın. Sonrasında gelmez oldu. Meraklandı, lakin çocuklara belli etmedi. Aklının bir köşesinde endişeleri rahat bırakmıyordu. Savaşın köylerine kadar geleceği söyleniyordu. “Gitmeli artık” diyenler hazırlanmaya başlamışlardı. Nermin Kadın “nereye?” diyordu. “Nereye gidilir?” Ailesinin, komşularının ve köyünün tek bildiği dünyaydı Kosova. Akrabalar, dostlar, Anastasya...

Anastasya...Nasıl ardında bırakacaktı?

Nermin Kadın'ın çocukluk arkadaşıydı Anastasya. Ortodoks Sırp'tı. Çocukken bu ayrımların ne olduğunu bilmezlerdi. Bilinmeyen de önemsenmezdi çocuklukta. Köyün bütün çocukları gibi beraber oynarlardı. Anastasya ve Nermin ilk tanıştıklarından beri iyi arkadaşlardı. Zamanla kardeşe dönüşmüşlerdi. Anastasya'nın ailesi için Nermin, Nermin'in ailesi için Anastasya artık aileden biriydi. Sanki evin bir kızı daha vardı. Genç kızlığa adım attıklarında arkadaşlıkları daha bir anlamlı oldu. Artık köyün delikanlılarını konuşur olmaya başladılar. İki de kendi dinlerine mensup biriyle evleneceklerdi ileride. Her ne kadar aynı köyün mensubu olsalar da Müslümanlar ve gayrimüslimler arasında adı konulmamış herkes tarafından bilinen bir kuraldı bu. Zaman zaman çok az da olsa kuralı bozan gençler çıkardı ve asla affedilmezdi. 15 yaşını geçtiklerinde Nermin Mustafa ile Anastasya Boris'le evlendi.

Ayrı gayrı bilmeyen iki genç kız özellikle eşleri sayesinde öğrendiler ve anladılar Müslüman-gayrimüslim ayrılığını, gerginliğini. Ama kabullenmediler. Birbirlerine gidip geldiler. Çocukları olduğunda onların beraber oynaması, vakit geçirmesi gayet normaldi.

Ancak eşleri aynı düşünmüyordu. Ne Boris Mustafa'ya ne de Mustafa Boris'e güveniyordu. Balkan buhranı zamanı doğan ve büyüyen bu neslin birbirine eskisi gibi güvenmesi de zordu artık. Bir kez güven yıkılmıştı ya. Artık Müslüman ahali için gayrimüslim ister Sırp, Yunan, Bulgar olsun hain, komitacı ve tehlikeliydi. Gayrimüslim için ise Müslüman ister Türk, Boşnak, Arnavut olsun onlar bağımsızlıklarına engel olan Osmanlı'yı temsil ediyordu. 1908 öncesi belki Abdülhamit'e karşı olan düşmanlık, Türk ve gayrimüslim komitacıları yakınlaştırdı. 24 Temmuz'da meşrutiyet ilan edilince sanki düşmanlık unutulur gibi oldu. Ancak bir kez ayrılık tohumları ekilmişti. Bir süre sonra tekrar bakışlar sertleşti, düşmanlaştı ve dahası Boris Anastasya'ya, Mustafa Nermin'e görüşmelerini istemediklerini açık olarak söyledi. Anastasya ve Nermin boyun eğdiler. Gönülleri birdi. Köyde birbirlerini gördüklerinde gülümsediler. Özlemleri kat kat arttı.

Balkan Savaşının çıkışı öncesinde köyde Müslümanlar ve gayrimüslimler belirgin bir şekilde ayrıışmıştı. İlişkiler sınırlıydı. Gerilim hissediliyordu artık. Osmanlı Trablusgarp için didiniyordu o sıralar. Her gün çevre köylerden haberler geliyordu. Sırp, Yunan veya Bulgar çetelerinin baskın haberleri. Kendi köyleri için de endişeliydi Nermin Kadın. Savaş başladığında ise artık çocukları ile baş başa kalmıştı. Mehmet az çok yardım ediyordu. Ne askere alınacak kadar büyüktü ne de annesine tarlada yardım edemeyecek kadar küçük.

Mehmet annesine tarlada yardım ederken Ahmet ve Zeynep biricik ineklerini otlatıyor, tavuklara bakıyordu. Şimdilik savaş uzaklarda gibiydi. Bir süre sonra “köyü terk edelim” diyenler haklı çıktı. Başka köylerden doğuya doğru giden göçmen kervanları geçiyordu. Ve bir gün muhtarları köylüyle bir toplantı yaparak artık gitme zamanının geldiğini, Sırpların yaklaştığını anlattı. Artık karar vakti gelmişti. Birkaç güne kadar yola çıkılacaktı.

Nermin Kadın için de karar verme zamanı gelmişti. “Sırpların eli kulağında, köye gelmelerine az kaldı.” demişti muhtar. Gitse eşi döndüğünde onu ve çocukları bulamayacaktı. Kalsa çocukları ve kendisi Sırpların insafına kalacaktı. “Yarın sabah ezanı” demişti muhtar. “Sabah ezanından sonra çıkarız yola.” Çok düşündü Nermin Kadın. Eşinin ne zaman döneceği belli değildi. Çocuklarının yaşaması için gitmek şarttı. Kararını verince çocuklara yanlarında taşıyabilecekleri eşyalarını hazırlayıp yatmalarını söyledi. Kendi de elde olan birkaç altınını içliğine diktği cebe koydu. Eşyalarını hazırladı. Yatağına uzandı. Uyumak ne mümkün. Belki de son kez uyuyorlardı evlerinde.

Sabah ezanı okunmadan evvel köy ahalisi sessizce cami etrafında toplanmaya başlamıştı. Kağrı götürecek bir iki büyük baş hayvan dışında keçiler, koyunlar ve tavuklar ağılda, kümeste bırakılıp bolca yem ve su ile kendi kaderlerine terkedilmişti. Nasıl olsa onlar gittikten sonra Sırp komşuları hayvanlarına sahip çıkardı. Sabah ezanı ile beraber köylüler kadın, erkek, çocuk camide son kez namaz kıldılar. Camilerine daha bir dikkatli bakarak çıktılar yola.

Başta batıdan doğuya yol güzergahı üzerinden yolculuk yapılıyordu. Küçük çocuklar kağnılara konulmuştu. Çoğu sabahın erken vaktindeki yolculuğu uyuyarak karşılamıştı. Akşamları ormanlık bölge seçilerek dinlenme ve yemek molaları veriyorlardı. Çocukluktan gençliğe adım atan delikanlılar ve yaşlı erkekler ellerinde silahla nöbet tutuyordu. Gece dolunay zamanları yürümeye devam ediyorlardı. Sonraları ise güvenli alana gelinceye kadar ana yoldan değil, ana yola yakın ormanlık alanlardan yol almaya başladılar. Karşılaştıkları manzara öyle dehşet vericiydi ki karar değiştirmeleri zor olmamıştı.

Yola çıktıktan 3-4 gün sonra ana yol güzergahında ilerlerken ileride bir kuş kalabalığı dikkatlerini çekti. Yaklaştıkça kuşların büyüklüğü beklentileri arttırdı. Kuşların akbaba olduğunu anladıklarında “inşallah aklıma gelen değildir.” diye dua ettiler. Manzaradan kaçış yoktu. Yolda cesetler -kadın, erkek ve çocuk cesetleri- vardı. Bazı cesetler parçalanmıştı. Kalabalık kafiye düşman saldırmış ve sivil olmalarına rağmen herkesi katletmişti. Soğuk havalar başladığı için cesetlere yaklaşmadıkça koku gelmiyordu. Yaklaşınca ise hem görüntünün dehşeti hem de koku insanı mahvediyordu. Yolun bundan sonrasında neyle karşı karşıya olduklarını anladıklarında aralarında konuşup bir karara vardılar. Artık orman içinden sessizce ilerlenecek, mümkünse gece de yürüyüşe devam edeceklerdi. Molalarda nöbetçi sayısı arttırılacaktı. Yerdeki her bir ölü için dua ede ede yola devam ettiler. Cesetleri gömmeden bırakmışlardı. Gömerlerse düşmanın kendilerini sezmesinden ve peşlerine düşmesinden endişe ettiler. Yolculuk haftalarca sürdü. Kış şartları hissedilir olmaya başlamıştı. Çocukları daha sıkı sararak kendileri de kat kat giyinerek yola devam ettiler. Edirne'ye yaklaşmadan kendilerinden daha büyük bir kafiye rastladılar. Onlara katıldılar. Edirne Bulgarlar tarafından kuşatılmıştı. Bunu öğrenince güneye, denize doğru yol aldılar. Gümölcine yolundan Tekirdağ'a yaklaştıklarında tehlike bitmişti. Onları askerler karşıladı.

Türk askerlerini görmek yorgun yüzleri canlandırmıştı. Yol boyunca gördükleri katliamlar, cesetlerden sonra yüreklerine çöreklenmiş dehşet ve korku azalmıştı sanki. Askerin yol göstermesi ile denize yakın güzergahtan İstanbul'a yol aldılar. İstanbul a ilk ulaşan kabilelerden biriydi onlarınki. Başkente ulaşmışlardı artık. İstanbul nemli kışı ile karşılaşmıştı onları. Şehre akacak olan daha milyonlarca göçmen olacaktı. Devlet görevlileri kabileyi şehrin girişinde karşıladı. Şehir merkezinde bir hana getirdi. Hana geldiklerinde yorgun ve bitkin halleriyle avluya oturdular.

Nermin Kadın, Mehmet, Ahmet ve Zeynep ile beraber bir duvarın dibine yerleşti. Yolda gördükleri, öldürülen insanlar aklından silinmiyordu. Eşiyle ilgili endişeleri, Anastasya ya olan hasreti içindeydi. Ama yolda gördükleri... İnsan insana bunca eziyeti bunca işkenceyi nasıl yapardı? Ya onların da başına gelseydi? Bütün bunlar aklından geçtikçe kucağında uyuyakalmış kızına sarıldı. Zeynep de daha bir sokuldu annesine. Sonra iki yanına oturmuş oğullarına baktı, ellerini sıkıca tuttu. Çocukları annelerinin omuzlarına başlarını koymuş uyuyordu.

Mehmet annesine tarlada yardım ederken Ahmet ve Zeynep biricik ineklerini otlatıyor, tavuklara bakıyordu. Şimdilik savaş uzaklarda gibiydi. Bir süre sonra "köyü terk edelim" diyenler haklı çıktı. Başka köylerden doğuya doğru giden göçmen kervanları geçiyordu. Ve bir gün muhtarları köylüyle bir toplantı yaparak artık gitme zamanının geldiğini, Sırpların yaklaştığını anlattı. Artık karar vakti gelmişti. Birkaç güne kadar yola çıkılacaktı.

Nermin Kadın için de karar verme zamanı gelmişti. "Sırpların eli kulağında, köye gelmelerine az kaldı." demişti muhtar. Gitse eşi döndüğünde onu ve çocukları bulamayacaktı. Kalsa çocukları ve kendisi Sırpların insafına kalacaktı. "Yarın sabah ezanı" demişti muhtar. "Sabah ezanından sonra çıkarız yola." Çok düşündü Nermin Kadın. Eşinin ne zaman döneceği belli değildi. Çocuklarının yaşaması için gitmek şarttı. Kararını verince çocuklara yanlarında taşıyabilecekleri eşyalarını hazırlayıp yatmalarını söyledi. Kendi de elde olan birkaç altınını içliğine diktiği cebe koydu. Eşyalarını hazırladı. Yatağına uzandı. Uyumak ne mümkün. Belki de son kez uyuyorlardı evlerinde.

Sabah ezanı okunmadan evvel köy ahalisi sessizce cami etrafında toplanmaya başlamıştı. Kağrı götürecek bir iki büyük baş hayvan dışında keçiler, koyunlar ve tavuklar ağılda, kümeste bırakılıp bolca yem ve su ile kendi kaderlerine terkedilmişti. Nasıl olsa onlar gittikten sonra Sırp komşuları hayvanlarına sahip çıkardı. Sabah ezanı ile beraber köylüler kadın, erkek, çocuk camide son kez namaz kıldılar. Camilerine daha bir dikkatli bakarak çıktılar yola.

Başta batıdan doğuya yol güzergahı üzerinden yolculuk yapıyorlardı. Küçük çocuklar kağrıların konulmuştu. Çoğu sabahın erken vaktindeki yolculuğu uyuyarak karşılaşmıştı. Akşamları ormanlık bölge seçilerek dinlenme ve yemek molaları veriyorlardı. Çocukluktan gençliğe adım atan delikanlılar ve yaşlı erkekler ellerinde silahla nöbet tutuyordu. Gece dolunay zamanları yürümeye devam ediyorlardı. Sonraları ise güvenli alana gelinceye kadar ana yoldan değil, ana yola yakın ormanlık alanlardan yol almaya başladılar. Karşılaştıkları manzara öyle dehşet vericiydi ki karar değiştirmeleri zor olmamıştı.

Yola çıktıktan 3-4 gün sonra ana yol güzergahında ilerlerken ileride bir kuş kalabalığı dikkatlerini çekti. Yaklaştıkça kuşların büyüklüğü beklentileri arttırdı. Kuşların akbaba olduğunu anladıklarında "inşallah aklıma gelen değildir." diye dua ettiler. Manzaradan kaçış yoktu. Yolda cesetler -kadın, erkek ve çocuk cesetleri- vardı. Bazı cesetler parçalanmıştı. Kalabalık kafiye düşman saldırmış ve sivil olmalarına rağmen herkesi katletmişti. Soğuk havalar başladığı için cesetlere yaklaşmadıkça koku gelmiyordu. Yaklaşınca ise hem görüntünün dehşeti hem de koku insanı mahvediyordu. Yolun bundan sonrasında neyle karşı karşıya olduklarını anladıklarında aralarında konuşup bir karara vardılar. Artık orman içinden sessizce ilerlenecek, mümkünse gece de yürüyüşe devam edeceklerdi. Molalarda nöbetçi sayısı arttırılacaktı. Yerdeki her bir ölü için dua ede ede yola devam ettiler. Cesetleri gömmeden bırakmışlardı. Gömerlerse düşmanın kendilerini sezmesinden ve peşlerine düşmesinden endişe ettiler. Yolculuk haftalarca sürdü. Kış şartları hissedilir olmaya başlamıştı. Çocukları daha sıkı sararak kendileri de kat kat giyinerek yola devam ettiler. Edirne'ye yaklaşmadan kendilerinden daha büyük bir kafiye rastladılar. Onlara katıldılar. Edirne Bulgarlar tarafından kuşatılmıştı. Bunu öğrenince güneye, denize doğru yol aldılar. Gümölcine yolundan Tekirdağ'a yaklaştıklarında tehlike bitmişti. Onları askerler karşıladı.

Türk askerlerini görmek yorgun yüzleri canlandırmıştı. Yol boyunca gördükleri katliamlar, cesetlerden sonra yüreklerine çöreklenmiş dehşet ve korku azalmıştı sanki. Askerin yol göstermesi ile denize yakın güzergahtan İstanbul'a yol aldılar. İstanbul a ilk ulaşan kafiyelelerden biriydi onlarınki. Başkente ulaşmışlardı artık. İstanbul nemli kışı ile karşılaşmıştı onları. Şehre akacak olan daha milyonlarca göçmen olacaktı. Devlet görevlileri kafiyele şehir girişinde karşıladı. Şehir merkezinde bir hana getirdi. Hana geldiklerinde yorgun ve bitkin halleriyle avluya oturdular.

Nermin Kadın, Mehmet, Ahmet ve Zeynep ile beraber bir duvarın dibine yerleşti. Yolda gördükleri, öldürülen insanlar aklından silinmiyordu. Eşiyle ilgili endişeleri, Anastasya ya olan hasreti içindeydi. Ama yolda gördükleri... İnsan insana bunca eziyeti bunca işkenceyi nasıl yapardı? Ya onların da başına gelseydi? Bütün bunlar aklından geçtikçe kucağında uyuyakalmış kızına sarıldı. Zeynep de daha bir sokuldu annesine. Sonra iki yanına oturmuş oğullarına baktı, ellerini sıkıca tuttu. Çocukları annelerinin omuzlarına başlarını koymuş uyuyordu.

Ölüm sessizliği ile gelenlere baktı Nermin. Kucağında kızı, iki yanında ellerini tuttuğu oğulları misafir edildikleri hanın avlusunda oturmuşlardı. Hava soğuktu. İstanbul'un nemli soğuğu. Nermin hissetmiyordu. Acıdan kaskatı kesilmişti. Anne iç güdüsü çocuklarını sıkı sıkı yanında tutuyordu. Göç yolunda gördükleri, yaşadıkları insanlıktan çıkarmıştı onu. Gelenlerin yüzüne bir daha baktı. Galiba ona soruyorlardı. İkinci kez. "Hanım kimsin?" O zaman algıladı. Cevap vermeliydi. "Nermin" diyebilirdi. "Erin kimdir?" dediler. "Mustafa" dedi. Köyünü sordular. Söyledi. Kosova'dan göçtüklerini dili döndüğünce anlattı. Çocukların isimleri de yazıldı. Görevli "hanım şu oda senin ve çocuklarının şimdilik kalacağı yer" dedi. Yorgunluk ve yılmaktan zor ayağa kalktı Nermin. Çocukları ile odaya girdi. Küçük odayı garipsedi önce. Geride bıraktığı evini hatırladı. Ağlayacak gibi oldu ama... Hemen toparladı. Çocuklarını kollamak için güçlü olmalıydı. Sedir için yapılmış yükseltiye örtü serdi. Çocuklarını oturttu.

Kendi ve çocukları için İstanbul büyük bir dünyaydı. Büyük oğlu Mehmet okuma-yazma bildiği için bir arzuhalcinin yanında işe başladı. Yiyecek alabilecek kadar bir para veriliyordu haftalık olarak. İstanbul halkı elinden geldiğince muhacire el uzatıyordu. İstanbullu hanımlar kıyafet, yemek getiriyorlardı hana. Yaralarını el birliği ile sarmaya çalışan bir İstanbul, umutlarını, vatanlarını, ailelerini kaybetmiş muhacir yeniden bir hayat inşa etmeye çalışıyordu.

Savaş bitmişti. Vatan da bitmişti. Artık Kosova Osmanlı toprağı değildi. Köyü yoktu artık. Anastasya yok. Bildiği, büyüdüğü dünya yerle yeksan olmuştu. İçini kemiren ise eşine ne olduğuydu. Öldüğüne dair haber gelmemiştir ya. Yaşadığı da belli değildi. Kaldıkları hana daha çok göçmen geliyordu. Her gelen hikayesi ile geliyordu. Çilesi ile geliyordu. Her gelenin gözlerinde kendi yaşadıklarını görüyordu. Korkuyu, yorgunluğu ve ümitsizliği. Aradan aylar geçti. Alışmaya başladıkları dünya onlara yetmiyordu. Devlet görevlileri geldiler. Gemiye binerek kalıcı yerlerine götürüleceklerini anlattılar. Hazırlanmaları için bir hafta vardı. Akli yine kocasında dertlendi Nermin kadın. Ya kocası bulamazsa onları.

Başlarında görevliler limana geldi muhacirler. Sırayla vapura alındılar. Vapurda güvertede sıralı olarak yere oturarak yerleştiler. Nermin Kadın ve çocukları yerleştikleri yere eşyalarını koyup beklemeye başladılar. 2-3 saat sonra gemi hareket etti. Karadeniz'e doğru yol alırken boğaz ve İstanbul'un camileri uzakta kalmaya başlamıştı. Hava serin ve açıktı. Deniz yolculuğu iyi gelmişti Nermin'e. Çocukları da iyi görünüyordu. Denizden yansıyan ışık gözünü alıyordu. Şimdi yine bilmedikleri bir yere gönderiliyorlardı. "Toprağınız olacak, ekip dikeceksiniz" demişti görevliler. Bir fırsatını bulup sordurmuştu Nermin Kadın. Eşinin durumunu öğrenmek istemişti İstanbul'dayken. Bir haber, bir bilgi yoktu. İçinden şehit haberi gelmediğine sevinirken endişelerini dindirecek bir bilgi katresinin olmaması düşüncelere daldırıyordu onu. Deniz yolculuğu limanlara girip çıkarak, yolcu alıp yolcu indirerek sürdü.

Sabaha karşı yine bir limana yöneldiler. Görevli "Samsun" diye bağırdı. İstanbul'dan binen Balkan muhacirler için son limandı Samsun. Az bir yükte muhacirler sırayla limana indiler. Görevliler isimlerini, memleketlerini kaydetti. Limanın arkasında kalan hana yerleştirildiler şimdilik. Bir hafta içinde han boşaltılacak, gelen muhacir ilçelere, köylere gönderilecek, limana yeni kabileler gelmeye devam edecekti.

Nermin Kadın ve çocukları 3 gün sonra handan ayrıldı. Bafra'ya gidecek kabile ile beraber yola çıktılar. Bir günlük yolcuktan sonra Bafra'da misafir edildiler. Şehir güzeldi. Kendi memleketlerine benziyordu. Burada da gayrimüslimler vardı. Rumlar, Ermeniler yaşıyordu. Birkaç kilise binası görmüşlerdi. Müslüman ahali çoğunlukta idi. Güzel camilerle süslenmiş Türk mahallelerinden geçiyorlardı. Ertesi gün kabileleri köy isimlerine göre bölündü. Daha küçük bir kabile ile Nermin ve çocukları "Türbe" köyüne yola çıktılar. Yeşil düz bir yoldan yolculukları devam etti. 2-3 saatlik yolculuktan sonra köye geldiler. Kendi haline bırakılmış orta halli bir tarla ve ortasında yıkık dökük bir ev Nermin ve çocuklarına bırakıldı.

Nermin, çocukları ile beraber evi inceledi önce. İlk gün sağlam kalmış kısmında konakladılar. Ertesi gün evi tamir etmeye başladılar. Köyün sakinleri hem "hoş geldin" demeye hem de yardıma geliyordu. Ormandan ağaç kesildi. Komşulardan alet edevat alındı. Bir iki hafta içinde ev oturulur hale getirildi. Tarla için yine komşuları imdadına koştu. Az bir tohumluk verebildiler. Nermin elbisesine diktiği azlık altının bir kısmı ile tavuk aldı Bafra'dan. Tohumluk buğdayı oğulları ile beraber tarlaya ektiler. Hayat yeni evlerinde akıp gidiyordu.

Nermin için zor olan boş kaldığı ve düşünceleri ile baş başa kaldığı zamanlardı. Eşi ile ilgili umutları onu diri tutuyordu. “Ya gelemezse” düşüncesini uzak tutmak için gayret ediyordu. Düşünceleri ile baş başa kaldığında Kosova, Priştine, köyü ve Anastasya aklına geliyordu. Çocukluk, gençlik, düğünü, çocuklarının doğumu... Nermin Kadın düşünüyordu. İnsanın mutluluğunu bir insana, canlı veya cansız dünyevi bir varlığa bağlaması ne kadar da tehlikeliydi. Boşluğa düşmek... Şu anki halini tanımlayan tam da buydu. Fani olan her şey gibi bir gün ölebilirdi, yok olabilirdi, kaybolabilirdi, ayrılabilirdi senden. “Anastasya artık yok” dedi. Birden içinden geçenleri sesli düşünmeye başladığını fark etti. Gören “deli” derdi herhalde. Tarla aralarında koştukları, beraber oynadıkları, birbirlerinin bayramlarını kutladıkları zamanlar aklına geldi. “Ne çok şey değişti” diye geçirdi içinden. “Ne çok şey!” Anastasya’yı özliyordu. Anıları aklında geçit törenindeydi. Gözlerini kapattı. Çocukları ile beraber son yaptıkları piknik aklına düştü;

Nermin ve Anastasya oğulları ile beraber her zaman kendilerince piknik yaptıkları dere kenarına gittiler. İlk çocukları o zamanlar 4-5 yaşlarındaydı. Yanlarına atıştırılmalık birkaç bir şey almışlardı. Dere kenarına geldiklerinde yere örtü serdiler. Çocukları da rahat bıraktılar. Dere çok ince akıyordu. Çocuklar için tehlikeli değildi. En fazla ıslanırlardı ki hava zaten sıcaktı. Yeşilin kokusu, göğün mavisi öyle cezbediciydi ki. Çocukluklarında olduğu gibi çimenlere uzanıp birbirlerine dönüp konuştular. Balkanların bütün hengamesi kargaşası içinde onlar bütün bunlardan ne kadar uzaktı. Kendi dünyalarında birbirlerini sıkıca saran dostluklarından başka gördükleri ve anladıkları bir şey yoktu. Nermin yüzükoyun çayırlara bakıyor, önünde duran uğur böceğini dikkatle inceliyordu. Derken oğlu sırtını oturdu ve örtüsünü başından çekti. Nermin tam kızacaktı ki Anastasya “Kimse yok. Biz bizyiz. Kızma çocuğa” dedi. Oğlu da “anne saçlarını öreceğim” diye tutturdu. “Tamam oğlum” dedi Nermin. Oğlu yumuk elleriyle annesinin saçlarını toplayan bağı çekti. Nermin’in saçları omzuna ve sırtına yayıldı. Küçük delikanlı annesinin saçlarına hayran hayran baktı ve elleriyle sevdi. Sonra çekiştirmeye başladı. Annesinin saçlarını toplamaya çalışırken can yaktığının farkında değildi. Nermin de sabırla bekliyordu. Anastasya Nermin’e ve oğluna gülümserken yanına yeni oturmuş kendi oğluna sarıldı. Nermin’in saçları örülmeye başlanmış, yumuk eller maharetle işini yapmaya koyulmuştu. Bitirip üstün körü saç bağını bağladı. Sonra annesinin sırtından atlayıp önüne yüzükoyun uzandı. Elleriyle annesinin yüzünü avuçlayıp “çok güzel oldun anne” dedi. Nermin de oğlunun yüzünü öptü, kokladı. Şimdi oğlu Mehmet 14 yaşında bir delikanlıydı. “Büyüdüler, zaman akıp gitti ve biz bilmediğimiz bir yeni vatan edindik” dedi içinden.

Mustafa savaş başlar başlamaz gönüllü yazılmıştı. Sırp sınırına doğru hemen yola çıkmışlar, çatışma bölgesine ulaşmışlardı. Akli Nermin ve çocuklarındaydı. Bir iki hafta sonra cephe çözülmeye başladı. Dağıldılar. Birkaç arkadaşı ile ormana sığındılar. Önce köyüne gelmeye çalıştı Mustafa. Köye yaklaşıp ormanda geceyi bekledi. Gece sessizce evine geldiğinde evin kapısını kırılmış buldu. Evin içi yağmalanmıştı. Etrafta dolaşan birkaç Sırp’ın konuşmasından duydukları içini ferahlattı. Sırp ordusu gelmeden günler önce köy ahalisi gitmişti. Ailesi hayattaydı. O da ormanlık yollardan gizli saklı yol alarak doğuya doğru yol aldı. Savaşın dehşeti her yerdeydi. Katliamlar, öldürülen siviller, asker cesetleri... Bunları göre göre yoluna devam etti. İstanbul’a gelmeyi başardı. Muhacirin komisyonu binasını bulup Nermin’i ve çocuklarını araştırdı.

Birkaç gün içinde yerlerini öğrendi. Samsun'a gitmeliydi. Bir vapurda muhacirler için ayrılmış bölümde yer bulunca sevindi. Deniz yolculuğu iyi gelmişti ama yol bir türlü bitmemişti sanki. Samsun limanına geldiklerinde yine muhacirin komisyonunu bulup ailesini sordu. Bafra'nın Türbe köyüne gönderildiklerini öğrendi. Şehirde bir gün kaldı. Ertesi gün Bafra'ya doğru yola çıktı.

Nermin Kadın yeni evinin önünde oturuyordu. Oğulları tarlayı geziyordu. Kızı tavukların yanında. Köye doğru gelen yolcuları seyredirken "keşke Mustafa da içlerinde olsa" diyordu. Her gün bunun için dua ediyordu. Sonra gelen yolculardan birkaçı köy yoluna saptı. Uzaktan kim oldukları anlaşılmıyordu. Yolcular yaklaşıyordu biraz daha. Derken yolcunun biri diğerlerine el sallayıp eve doğru gelmeye başladı. Gelenin kim olduğunu anlayamadı Nermin. Yolcu yaklaştıkça tanır gibi oldu. Gözlerine inanamadı. Mustafa geliyordu. Çocuklarına seslendi. Bahçede kavuştular.

Artık onlar muhacir olarak geldikleri Anadolu'nun bir parçası oldular. Anadolu onları bağrına bastı. Mustafa, Nermin ve çocukları için artık vatan Anadol'uydu.

BEN KEMANİST OLARAK YARATILMADIM...

Karanlık bir şubat sabahı gözlerimi gece muhtemelen boğuşup üstümden attığım yorgan yüzünden üşüyerek açtım. Saat yediye geliyordu. İki saate keman dersim vardı. Kursum evime biraz uzak olduğundan ötürü her ne kadar sıcak yatağımı bırakmak istemesem de fırlayarak kalktım. Geç kalmayı asla istemiyordum. Zaten Safiye Hoca bana zor tahammül ediyordu; dokuz aydır ders almama rağmen neredeyse bir arpa boyu yol kat edememiştim. Keman çalmayı çok küçük yaşlardan beri çok istiyordum. Ona hiçbir enstrümana ilgi duymadığım kadar ilgi duyuyor, bir yakınlık hissediyordum. Elime de yakışıyordu ve onu çalabilme hayali bile beni mutlu ediyordu. Sonunda babam geçen doğum günümde elinde yıllardır hayalini kurduğum o şeyle gelmişti. Bu sürpriziyle yaşadığım mutluluğu tarif etmem mümkün değil. Yaşlı gözlerle babama sıkıca sarılmıştım, sanki bütün dünyaya sahip olmuş gibi hissetmişim. Hemen çantayı açtım ve kemani incelemeye başladım lakin çalmayı bırakın nasıl kurulacağı ya da akordunun nasıl yapılacağı ile alakalı bile en ufak bir fikrim yoktu. Daha o ilk anda bile çocukluk hayalim çok yabancı göründü gözüme.

Ama ben pes etmedim, babamı mahcup etmek istemiyordum. Hemen malum platformdan birkaç video izledim ve az da olsa bir şeyler kaptım. Ortaya köprüyü yerleştirdim, tellerini kontrol ettim -hatta yanlışlıkla bir telini kopardım- ama yine de çalabileceğime olan inancımı asla kaybetmedim. Yeni bir tel aldım ve yine izlediğim videolardan kemani ve yayını nasıl tutmam gerektiğini öğrendim. Yine de çalmak sandığım kadar kolay olmadı. Baktım evdekiler de bu şahane sestem pek memnun değiller, sonunda bu işi kendi başıma halledemeyeceğimi anladım ve yardım almaya karar verdim. Bir iki arkadaşın tavsiyesiyle bir kursa yazıldım.

Kursta keman hocam Safiye Hoca'yla tanıştım ve ona bu işte ne denli kötü olduğumu açıkladım. Çünkü kemanın da diğer enstrümanlar gibi kısa sürede çözülebilecek bir alet olduğunu zannedirdim hep. “Ne kadar zor olabilir ki?” diyerek başladım bu işe. Safiye Hoca ise bana bu işin sandığım kadar kolay olmadığını, kemanın emek istediğini ve nankör bir enstrüman olduğunu; hemen karamsarlığa kapılmamam ve çok çalışmam gerektiğini söyleyerek beni teselli etti. Aylarca her gün çalıştım, verilen bütün ödevleri yaptım hatta onun haricinde de her yerde, her an kemanımı elimden düşürmüyordum. Dokuz ay sonra, yani bugün ise notaları hala daha tam olarak çıkaramıyorum. Benimle başlayan herkes çok iyi yerlere geldi hatta bunu mesleğe dökenler bile oldu. Ben ise kendimi tatmin edecek seviyeye bile ulaşamadım. Safiye Hoca bana çok belli etmese de anlıyorum, farkındayım. Bana artık “Anlaşıldı, senden bir cacık olmayacak.” Der gibi bakıyor. Birkaç kere de başka bir enstrümanla ilgilenmek isteyip istemeyeceğimi de sordu hatta. Ben de ona her defasında ısrarla keman çalmak istediğimi söyledim. Ve kararlıyım, evet; o kemanı bir gün sanki kendi vücudumdan bir parçaymışçasına kullanacağıma çok inanıyorum.

Evde kimse yoktu. Herkes işine, okuluna gitmiş olmalıydı. Mutfaktan alelacele bir şeyler aşırıp hemen hazırlandım. Tam çıkacakken kapı çaldı. İçimden “Tam da zamanı!” diye geçirerek kapıyı açtım. Safiye Hoca karşımdaydı. Gülümseyerek konuştu. “Günaydın şekerim!” Sabahın bu saati onu karşımda görmeyi asla beklemiyordum. Onu içeri davet ederken ki bir dakika içinde neden burada olabileceğiyle alakalı fikir yürütmeye çalıştım lakin başarısız oldum. Uzun ekru paltosunu üstünden çıkarıp oturma odasına yerleşince bana, ona burada ne aradığını sorma fırsatını vermeden konuşmaya başladı. “Haber vermeden geldim, biliyorum. Sabah sabah bir şeyler hazırlamaya çalışıp uğraşmanı istemedim.” “Biliyorum, kolay olmayacağını farkındaydım. Ama aylardır buna emek verip mesai harcıyorum ve buna rağmen hala berbat ötesi çalışıyorum. Şimdi vazgeçecek olursam sanki aylarım ve çocukluk hayallerim boşa gidecekmiş gibi hissediyorum.”

“Olur mu öyle şey hocam, gelmişsiniz buraya kadar. En azından birer kahve yapayım. Üşümüşsünüzdür, ısınırsınız.”

“E madem öyle diyorsun, elinden bir kahve içeyim o zaman.”

“Tabii ki, hemen hallederim.”

Heyecanla kalkıp mutfığa işe koyuldum. Safiye Hoca'nın yaşı benden çok da büyük değildi. Bir hocadan ziyade ablam gibi davranıyordu bana. Bir derdim olduğunda ona anlatıyor, bir şeye ihtiyacım olduğunda ona koşuyordum. Arkadaşım gibiydi. Ben mutfığa geçerken de peşimden geldi. Kahveyi ve yanına birkaç ikramlığı da hazırlarken havadan sudan muhabbet ettik. Daha sonra mutfak masasına oturup kahvelerimiz eşliğinde sohbete devam ettik. Gülüşüp konuşurken Safiye Hoca sanki buraya geliş amacını hatırlamış gibi durgunlaştı ve başını öne eğdi, ardından konuşmaya başladı. “Çalışmalar nasıl gidiyor?”

“Okuldan mı bahsediyorsunuz yoksa...”

“Kemanla aran nasıl diyorum kız.”

Sorusuyla mahcup bir şekilde gülümsedim. Kafamı iki yana salladım. Kemanla aram hiç iyi değildi. Şu aralar saatlerce çalışıyordum, hatta okul derslerimi bile aksattığım oluyordu. Evdekiler bana ve çıkardığım seslere tahammül edemiyorlardı. Parmaklarım da saatlerce tellere basmaktan yara olmuştu. Yine de dediğim gibi; bir arpa boyu ilerleyememiştim. Safiye Hoca ben ses çıkarmayınca konuşmaya devam etti. “Anladım. Peki; hazır ev müsaitken bugünkü dersi burada yapalım mı, ne dersin?”

“Olur, olur. Tabii ki, ben hemen getireyim.”

“Pekâlâ, bekliyorum.”

Odama gittim ve daha sonra elimde kemanımla geri döndüm. Akordunu yapıp son çalıştığım şarkıyı çalmaya başladım. Kaç haftadır “Fikrimin İnce Gülü”nü çalışıyordum. Çalarken kulağıma güzel geliyordu aslında ama sesi kaydettiğimde felaket oluyordu. Haliyle ben çalmaya başlayınca Safiye Hoca’nın kulağına da öyle geldi. Parçayı tamamlamadım, kemanı yere bırakıp yanımdaki sandalyeye çöktüm. Sessizlik hakimdi. Safiye Hoca sandalyesini bana yaklaştırarak elini omzuma koydu ve sessizliği bozmaya karar verdi. “Sorun ne canım?” Bunu sormasıyla sebebini bilmediğim bir şekilde gözlerimden yaşlar süzölmeye başladı. Birkaç dakika sadece ağladım, o da hiçbir şey söylemedi. O kalkıp bana bir bardak su verince ben de konuşmaya karar verdim.

“Yetersiz hissediyorum. O kadar yetersiz, o kadar beceriksiz hissediyorum ki; sanki bütün hayatım buna bağılıymış gibi... Sanki bu kadar basit bir şeyi bile beceremezsem hiçbir şeyi beceremeyecekmişim gibi, hiçbir şeye yetemeyecekmişim gibi hissediyorum.”

“Sana basit olmadığını söylemiştim.”

“Canım, ziyan oldu diye geçen vakitle uğraşmak, kalan vakti ziyan etmektir. Bu zamana kadar kemana yeteneğinin olmadığını fark edememiş olabilirsin. Ama artık bunun farkında olduğunu görüyorum. Hiçbir şey için hiçbir zaman geç değil.”

Safiye Hoca derin bir nefes aldı, düşünceliydi. Bunu bu kadar kafama taktığımı tahmin etmemiş olmalıydı. “Elini yüzünü yıkamak ister misin?”

Onaylayarak başımı salladım. Bitkin bir şekilde kalkıp lavaboya doğru yol aldım. O da arkamdan geldi. Odamın kapısı açıktı. Resim çizmeyi çok seviyordum ve tablolarım vardı. Tablolarımı sıra sıra yere dizmiştim. Safiye Hoca lavaboya giderken rotasını değiştirdi ve odama doğru yol aldı. Halihazırda aralık olan kapıyı daha da aralayarak içeri girdi ve tabloların önünde diz çöktü. Çizimlerimi incelemeye başladı.

“Hepsi senin mi?”

“Evet hocam.”

“Peki bu kadar yetenekliyken, neden yetersiz hissediyorsun?”

“Yetenek mi? Dümdüz resimler işte. Yapmak için aman aman bir maharet gerekmiyor.”

“Senin bu dümdüz resim dediklerini çizen pek az kişi gördüm. Ben yapamam mesela.”

“Teşekkür ederim.”

“Ben sana söyleyeyim neden yetersiz hissettiğini; sahip olduklarının kıymetini bilmiyorsun. Elinde böyle bir yetenek var ve bunun farkında değilsin. Israrla keman çalmak istiyorsun ve bu amacına ulaşamayınca da başka hiçbir şey yapamıyormuşsun gibi davranıp sahip olduklarını da bir kenara bırakıyorsun. Ne olacak mesela bu resimler?”

“Muhtemelen annem birkaç gün sonra evde çöp biriktirdiğimi ve çöpe atmamı söyleyecek.”

“Peki Allah sana sormaz mı, ben seni bir kemanist olarak değil, harika bir ressam olarak yaratmışım; sen bunu niye kullanmadın, diye?”

O an bir şeylerin farkına vardım. Kadın söyleyeceği her şeyi söylemişti. Ben de bugünden payımı almıştım. Bugünden sonra dersleri bırakacaktım. Israr etmenin bir anlamı yoktu, ben bir kemanist olarak yaratılmamıştım. Hala da mükemmel bir ressam olduğumu düşünmüyorum ki, Safiye Hoca’nın anlatmaya çalıştığı da bu değildi zaten. Sadece bir şeyi hayatımın merkezine koyup çuvallayınca her şeyden top yekûn vazgeçmek akla mantığa sığmıyordu. Artık değerimi keman çalabilmem veyahut çalamamam üzerinden ölçmüyorum. Harika bir yazar, şair, ressam, aşçı, öğretmen falan olabilirdim. Bunu keşfedecektim. Varsın kemanı başkaları çalsın. Ben ise düştüğüm yerde artık ziyan olan vaktim için ağlayıp sızlanıp kalan vaktimi de ziyan etmek yerine toparlanıp ayağa kalkarak bu arayışa yöneliyorum.

-Ebrar Uzun

Kavga

Bulanmış zihnim düşüncelerim darmadağın
Herbir karar ötekisinden ağır
Düşünmek mi yakıyor içimi
Bilmek mi
Olmayacağını bilerekten beklemek mi

İşin sonu yasaklarla karışmış
Aydınlık karanlıktan daha can yakarmış
Kaybedilenler hiç kazanılamamış olanları
Kazanılmışlar kaybedilenleri ararmış

Sessiz çıgıllıklarını duyardım
Konuşamadığın şeylerden tanırdım ben seni
Diline takılanlar zihnimde yer bulurdu
Senin bile bilmediğin kadar derinden bilirdim seni

Şimdiyse ellerim boş
Zihnimin karmaşıklığı belki de biraz hoş
Kanımdaki hisler beni zehirliyor
Her adımım bizi terk ediyor

Ne eskisi kadar güçlüyüm
Ne de derin
Ellerimde kalan tek şeyim
Kaybolmaya yakın sözlerin

Dalmasaydık bu kadar derinlere
Bilseydik tutmayı soluklarımızı
Kalsaydı aklın ucunda öfke
Olmazdık belki de bu halde

Brb

Korkuyorum

Sana her baktığımda içimde bir huzur dalgası
Her bir adımın kalbimde yayılan bi yankı
Adımların yankılandıkça zaman durur dünya bırakır
dönmeyi
Ve ben sadece senin varlığında bulurum kendimi

Gözlerinle buluştuğum o kısa anlar
Bir okyanus gibi derin gelir bana
Gözlerindeki rüzgar gibi hafifçe dokunur ruhuma
Sanki seninle tamamlanır kaybolurum sonsuzluğa

Ağustos sıcaklarında gecenin sessiz saatlerinde
Yıldızlar gibi ışık saçarsın karanlık sessiz düşlerime
Her an seni düşünmek bir rüya hiç bitmeyen
Korkuyorum sensiz geçecek düşlerimden

Gözlerine baktığım zaman korkuyorum
Gözlerindeki derin denizlerde boğulmaktan
Kaybolmaktan korkuyorum bakışlarına daldığım an
Korkuyorum sana bağlanıp kavuşamamaktan

Melek Uygun

DOĞU TÜRKİSTAN

Bilindiği üzere Doğu Türkistan Türkleri 1950'lerden beridir Çin Halk Cumhuriyeti tarafından sistematik bir soykırıma uğramaktadır. Mengü ekibi olarak nu zulmü, Çin'de doğmuş ve 16 yaşına kadar Çinde yaşamış bir gencin gözünden aktarmak istedik.

Hoşgeldiniz. Kendinizden ve hayat öykünüzden bahseder misiniz?

Adım Mukaddes, yirmi üç yaşındayım. Doğu Türkistanlıyım ve Uygur Türküyüm. Şu an Samsun da OMÜ de ebelik öğrencisiyim. Yaklaşık on üç on dört yaşına kadar Doğu Türkistan bölgesinde yaşadım.... Yılında annemle birlikte Mısır'a yerleştik daha sonra da Türkiye'ye geldik. Çin'deyken Çin okuluna gittim ve Çince eğitim aldım. Kaldığımız bölge (Urumçi bölgesi) Çin nüfusunun yoğun olduğu bir yerdi, bu yüzden Çinlilerin içinde büyüdüm diyebilirim.

Ben on dört yaşlarımdayken ailem çok dindar bir aile değildi ama sonradan annemin arkadaşlarından dolayı dine karşı yönelimi arttı. Annem beni okuldan alıp Türkiye'ye gelmek istedi. Ben de o zamanlar pek yurtdışı düşünmedim, istemedim.

Benim Annemle babam da ayrıydı. Annem Türkiye için vize almaya çalıştı fakat vize alamayınca dediler ki Mısır'a gidelim Mısır da iyidir. Sonra annemle Mısır'a gittik ama orada kültürel bir şok yaşadım. Hani benim aklımdaki Mısır eski bir medeniyet köklü bir tarih falan, güzel bir yerdir diye düşündüm ama pek düşündüğüm gibi olmadı.

Ne trafik kuralları var, ne trafik lambaları var. Otobüsün ne kapısı var, ne camı var. Sadece iskelet. Durakta inmek istediğimizde şoföre söylüyorduk, asla durakta durmak yok. Yavaşlardı atlardık. Tabi Mısır da da çok fazla Uygur Türkü vardı, orada daha çok dini eğitim veren El-Ezher Üniversitesinde eğitim görüyorlardı. Ama beni Çin'deki eğitimden alıp öyle bir yere koymaları, bir Kuran kursuna koymaları, benim için kabul edilemez bir şeydi. Anneme ben gitmek istiyorum, burada kalmayacağım dedim.

“Ben burayı sevmedim. Sen benim eğitimim o kadar iyiymiş beni nasıl bir yere getirdin?” gibisinden isyanlarım oldu.

Annem biraz direndi yok kızım, daha iki ay oldu, biraz daha kal, alışsın. Bak iyi yönleri de var. Ama ben kabul etmedim. Sonra babamla iletişime geçtim. Baba, biletimi al, ben gidiyorum dedim. Babam da sağ olsun. Biletimi aldı. Annem Mısırdaki kaldı ben kendim Pekin üzerinden Urumçi'ye gittim. Annem orada Ramazan'ı bitirip öyle geldi. Geldikten sonra da tekrar bir aile toplantısı yaptık. Dedi ki kızım zaten burada biz artık kalamayız. Çünkü annemin çok yakın bir Çinli arkadaşı vardı.

Kendisi emniyette çalışırdı. Onlara birkaç yıl öncesinden yapacaklarını anlatıyorlarmış zaten, şöyle bir projemiz var, ileride böyle böyle bir şeyler yapacağız, ona göre hazırlık yapın diye. O kadın da gelip anneme anlatmış bunları, annem de önden bir plan yapıp gidelim artık, burada kalmamak bir durum kalmadı, diyerek beni ikna etmeye çalıştı. Ben dedim ki Mısır'a gideceksen gitmeyeceğim, ben bir daha oraya gitmem, burada kalırım ne olursa olsun. Annem Mısır'a gitmemeye ikna oldu ve aldık vizeyi geldik Türkiye'ye. Hala buradayız. Yaklaşık yedi sekiz yıl oldu.

Çin’de tamamen Çin eğitimi aldığınızı söylediniz. Sosyal çevrenizde ya da okulunuzda Uygur kimliğinizle var olabildiniz mi?

Sosyal çevremde tamamen Uygur kimliğimle yaşamıştım. Gören herkes işte bu Uygur, derdi. Zaten bizim Çin’deki kimliğimizin üzerinde uyruğumuz yazıyordu. Uygur’dur Kazaktır Özbek’tir işte Çinlidir veya Çin in farklı milletleridir şeklinde. Okulda da onunla biliniyorduk. Mesela benim okuduğum sınıfta kırk beş kişiydik. Beş tane Uygur vardık. Geri kalan kırkı da Çinliydi. Rahatlıkla ben Uygur’um diyebiliyordum ama Çin’deki o eğitimden dolayı biz Çinliydik, Çin Komünist Partisinin varisleriydik. Hatta böyle bir şarkımız vardı. Onları da söylemiştik zamanında ama hiçbir şekilde benimsemezdik. En azından ben öyleydim; çünkü anaokulundan beri Çince eğitim aldım. Dışarıda arkadaşlarımın zaten yüzde sekseni Çinliydi. Okulda hep Çince konuştuğumuz için annemle babam sağ olsun eve gelince Çinceyi yasaklardı. Kapıdan girdin mi Uygurca konuşacaksın derdi. Babam Ö hep okulda bunlar öğretiliyor ama biz Çinli değiliz, bunu unutma derdi. Öyle öyle ilerlemişti süreç.

Babanızın Uygur kimliğini koruma çabası çevrenizdeki Uygur Türkü ailelerde olan bir gelenek miydi, ya da bu Uygur kültürü aktarımı nasıl devam ediyordu ailelerde?

Ben Çin okuluna gittim ama bizim zamanımızda okuldaki sınıflar Çince ve Uygurca olarak ayrılıyordu, istersen Çince istersen Uygurca eğitim alabiliyordun. Bizim bölgedekilerin çoğu Çince öğrenmek istemiyoruz, Çinli değiliz kafası olduğu için Uygurca’yı tercih ederdi. Onlar da yabancı dil olarak Çince görürlerdi. Ama ailem Çinceyi daha iyi öğrensin, Uygurca’yı zaten biliyor, evde de devamını getiririz diyerek Çince seçti. Bizim sınıfta beş tane Uygur çocuk vardı. Beşimizin de ailesi aynı benim ailem gibiydi. Eve gelince Çince konuşmak yok veya sınıfta olsak bile beşimiz aramızda Çince konuşmazdık. Bunu da Çinli çocuklar biraz şikâyet ederdi. Hoca biraz söylenirdi ama fazla da bir şey yapamazdı.

Bunu öğretmeniz ya da okul yönetimi nasıl karşıladı?

Çinli çocuklar bunlar ne konuştu, biz anlamıyoruz, hocam arkamızdan mı konuşuyor, yoksa bir şeyler mi planlıyor bilemiyoruz, diye şikâyet edince hocalar da gelip bizimle konuşurdu. Tamam tek kaldığınızda konuşun ama etrafınızda bunlar varken lütfen Çince konuşun, derdi. O zamanlarda peki şu anki kadar böyle sıkı yasalar, politikalar yoktu.

Peki bu sıkı politikalar ne zaman başladı?

Bir tarih olarak ortalama 2017, 2018’de başladı. Yavaş yavaş Uygurca sınıflarını kapatmaya başladılar, çift dilli sınıflar olarak önce ona aktardı. Ondan sonra tamamen Uygur sınıfını yok ettiler. Hep Çince oldu. Mesela Uygurca sınıflarında bizim gördüğümüz ders kitaplarının tamamen Uygurcaya çevrilmiş halini görüyorlardı. Artık o kitapların da hepsini öğrencilerden topladılar. Artık imha mı ettiler ne ettiler bilmiyorum. Yavaş yavaş hep Çinceye geçtiler artık hani sosyal medyada videoları görüyorum. Benim yaşlarımda veya benden daha küçük olan gençler Uygurca’yı pek iyi konuşamıyorlar. Hani şöyle aksanlı sanki bir yabancı Uygurca konuşuyormuş gibi konuşuyorlar.

Akrabalarınızdan falan orada kalanlar var mı? Onlarla iletişim sağlayabiliyor musunuz?

Bizim sadece çekirdek ailemiz burada akrabalarımız orada ama. 2018’den sonra artık iletişim tamamen kesildi. Hiçbir şekilde haber alamıyoruz. Sosyal medyada denk gelirsek bu varmış, yaşıyormuş gibisinden. En son anneannemin vefat haberini aldım ama o da vefatından bir yıl sonra.

Peki sosyal medyaya denk gelirsiniz takipleşme ya da sohbet etme şansınız oluyor mu?

Şöyle takip etmekte değil. Şimdi Çin in uygulamaları ile yurt dışında uygulamaları farklıdır. Çin in Tik Tokunu indirdikten sonra ben oradaki arama butonuna onların yaşadığı şehri yazıyorum. Oradan arıyorum. Rastgele videoları böyle kaydırırken denk geldi mi, tamam derim, buldum. Hemen Tik Tok hesabının numarasını kaydedip ilerleyen zamanlarda numaradan arama yapıp yeni bir şey paylaşmış mı, nasıl görülmüşler, onlara bakıyorum.

Türkiye'ye gelmeden önce aklımızda bir Türkiye profili vardır mutlaka. Türkiye'de son zamanlarda artan göçmen sorunu ile birlikte halkın bu konuda bir hassasiyeti oluştu. Bu size yansdı mı ya da Türkiye ile ilgili fikirlerinizi etkiledi mi?

Evet, Türkiye hakkında çok olumlu düşüncelerimiz vardı. Biz memleketteyken Türkiye'nin gündemini çok takip ediyorduk. O zamanlar Türkiye'nin yöneticilerinden de bizim bölgeye gelenler olmuştu. Çok çok severdik. Yani kardeş gözüyle bakardık. Etrafımızdaki Kazakistan, Özbekistan onlardan daha yakın görüyorduk kendimizi. O yüzden zaten hani yurt dışına gidelim deyince ilk olarak hani Amerika Kanada değil de Türkiye'yi tercih etmiştik. Mesela o zamanlar çok popüler olan dizilerden biri "Muhteşem Yüzyıl"dı. Türkiye de bugün yeni bölüm yayınlandıysa ertesi gün hemen dublajı olurdu. Anneannem rahmetli "Kurtlar Vadisi"ni çok izlerdi. Çok severdi. Türkiye'den ürünler getirilirdi. Oranın ürünleri daha kalitelidir, oradan alalım. Ülker'in fabrikası bizim oraya kurulmuştu. Abur cubur olarak daha çok Ülker'inkini tercih ederdik. Türkiye'ye geldikten sonra yine o kardeşliği hissediyordum. Mesela ilk geldiğimde Türkçe bilmiyorum kendi dilimle bir de biraz işaretlerle konuştuğumuzda anlaşıyorduk. Bir kere çok iyi hatırlıyorum. İstanbul Fatih'teydim, kayboldum. Elimde sadece bir adres var, gidip bir amcaya sordum. O beni aldı, otobüse bindirdi şoföre de beni indirmesi gereken yeri söyledi. Çok duygulanmıştım. Kardeşlik budur, dedim. Çünkü Çin'de asla öyle bir şeye de denk gelemezdik. Son zamanlarda sığınmacılarla olan bu sorunlardan sonra tabii ki de değişiklikler oldu. Ne kadar biz köken olarak Türk olsak da yine bir sığınmacı kategorisinde göze alınıyoruz. Yüzüme açık bir şekilde ne zaman gideceksin? Veya işte niye geldin buraya? Sen geldin de kiralar bu kadar arttı, hep senin yüzünden oldu, gibisinden cümlelere maruz kaldım. Ondan sonra dedim ki hani biz kardeştik. Ben aslında ebeliği kazandığımda diyordum ki mezun olunca Türkiye'de kalıp burada çalışacağım ama son zamanlarda bunların artmasıyla beraber diyorum ki acaba bir Almanya mı yapsam? Oraya gitsem de ırkçılığa maruz kalırım. Ama hani bu kendi kardeşinin sana yaptığından başkasının yapması daha hafif gelir insana diyerek bunları da konuştuk. En son otobüsteyken bir tane teyze yanıma oturdu. Kızım nerelisin? diye sordu. Teyze Uygur'um ben, Doğu Türkistanlıyım dedim. Çok iyi ne yapıyorsun burada dedi. Okuyorum dedim. Dönecek misin sonra ülkeneye? dedi. Evet dedim döneceğim. Öyle bir sevindi ki teyze sarılıyor bana dönecek misin? Çok iyi dön, kendi ülkende çalış. Tamam teyze, döneceğim ya niye dönmeyeyim dedim. Annem de gelmeden önce ve geldiği ilk yıllarda Türkiye'yi çok severdi. Sonradan annem de çok fazla bu konulara maruz kaldığı için artık ne komşularla fazla sohbet ediyor, ne iletişim kurmak istiyor çünkü "onlar beni kendilerinden görmüyorlar, dışlıyorlar" gibisinden bir mantığı var. O yüzden son zamanlarda biraz kötü oldu

Çin ile ilgili hazırlanan raporlarda Avrupa ya yerleşmiş Uygur Türklerinin Çin e geri çağırıldıkları ve geri dönenlerin ise zorunlu tutuklamalara maruz kaldığından bahsediliyor. Bununla ilgili bir yaşamışlığınız var mı?

Biz Türkiye ye geldikten beş altı ay sonra benim çocukluk arkadaşım da annesi ve abisiyle birlikte Türkiye ye geldi, babası kalmıştı memlekette. Evleri satalım da parayı toplayayım, öyle geleyim demişti. O zamanlar bu kadar katı politikalar yoktu. Git gel yapanlar yine vardı. Kız buraya geldi. Hafızlığını bitirdi, abisi de üniversite sınavına girdi. İstanbul Üniversitesinde okumaya başladı. Sonra kız annesine memlekete dönüp özlem gidermek ve babasıyla birlikte Türkiye ye dönmek istediğini söyledi. Bir kez gideyim ondan sonra hiç gitmeyeceğim, dedi. Çünkü gurbettesin, memlekete özlem olur, gitmek istersin sürekli. Annesi de kıyamadı kızına. Tamam kızım, beraber dönelim, sonra babanla da beraber Türkiye ye geliriz, dedi. O zaman annem çok konuştu annesiyle; dedi yapma bak her an ne olacağı belli değil, sadece eşin gelsin.

Kız biraz ısrar edince annesi de kıyamadı. Tamam dedi. İkisi biletini aldı, gittiler. Gittikten sonra bir hafta geçti annesini tutuklamışlar kızın, sonra babası da tutuklanmış. Kız tek kalmış orada. Kızın tek kaldığını öğrendikten sonra da abisi duramadı. Kardeşim tek kalmış, ben de döneceğim dedi. Annem gitti tekrar abisiyle konuştu. Dedi ki çocuğum sen yapma bari, bak sen burada olursan oradakilerin bir çözümünü buluruz. Ama sen de gidersen biter her şey. Abisi de dinlemedi yine gitmek istedi. Kardeşim tek kalmış, diye abisi de gitti. Duyduğuma göre abisini havaalanından direkt almışlar, on yıl hapis cezasına çarptırmışlar. Tek suçu yurtdışına çıkması, daha doğrusu Türkiye ye gelmesi. Kızın annesiyle babasını da üç yıl toplama kampına alıp sonradan annesini bırakmışlar. Babasıyla abisi hala içeride. Hatta kızın kendisi de bir süre toplama kampında tutulmuş. Şu an annesiyle beraber.

Evet, bu buradan oraya dönenlerin hikayesiydi. Bir de buradakilerin yaşadıkları var: Biz buraya geldikten sonra pasaportla sim kartı alırız, bu yüzden Çin hükümeti numaramıza ve diğer bilgilerimize ulaşabiliyor. Bir arkadaşım anlattı, bir gün arkadaşına Çin hükümeti tarafından annesine, babasına, akrabalarına işkence yapılan bir video gönderilmiş. Çocuk videodan sonra akıl sağlığını kaybediyor ve bir daha da haber alınamıyor. Yani çok iç acıtan hikayeler var.

Bildiğiniz üzere son zamanlarda Çin Urumçi de zulüm olmadığını , kampların yeniden eğitim kampı olduğunu kanıtlamak için sosyal medyada videolar yayınladı. Bununla ilgili ne düşünüyorsunuz?

Şöyle benim orada olduğum zamanlarda, toplama kampı, yeniden eğitim kampı gibi bir kavramlar yoktu. Biz Urumçi de başkentteydik, daha güneydeki köy kasabalarda dindar kişileri tutuklamaya başladıklarını duyuyorduk. Evin içinde Kur'anı Kerim bulunduramıyorduk. Bunları biliyordum sadece. Sonradan yavaş yavaş çıktı. Yani 2017'nin sonu 2018 gibi ortaya çıkmaya başladı ve aktif hale geldi.

5 Temmuz 2009 Urumçi Katliamından bahsedebilir misiniz?

O dönem yaz tatiline denk gelmişti. Annem ve bazı akrabalarımızla beraber Turfan a gitmiştik. Babam kalmıştı Urumçi de. Babanın anlattığına göre o gün arkadaşının kızının düğününe gitmiş. Birden dışarıdan çığlık sesleri gelmeye başlamış, dışarıya çıkınca bakmış ki kan sel gibi akıyor ve askerler polisler gelmeye başlamış her yerde bir karışıklık var.

Hemen bir okula girmiş okulun müdür yardımcısı babamın arkadaşıymış, babamı almış yanına. Babam o gün bizi aradı ne yapıyorsunuz? Nasılsınız diye. Bizim henüz olanlardan haberimiz yok.

Şimdilik dönmeyin dedi. Bir süre orada kaldık. Zaman içinde tüm internet kesildi. Televizyonda herhangi bir şey izleyemiyorduk. Sadece haber kanalları durmadan tekrar ediyordu. Biz de şaşırđık. Ne oldu diye. Sonra yavaş yavaş 5 Temmuz'da şunlar şunlar oldu diye haberler çıktı. Biz öyle öğrendik. 5 Temmuz'dan sonra 7 Temmuz olayı oldu. Aslında bu kadar şiddetlenecek bir olay değilmış sadece bir protestoymuş ilk başta. Doğu Türkistan bölgesinin köylerinden çalışma bahanesiyle alınıp Çin in içerisine gönderilen kızlar orada kötü şeylere maruz kalmışlar. Bizim bölgedeki Uygur gençler de kalkınmışlar işte bir protesto yapalım. Sonra orada her şey alevlenip birden kavgaya dönüşmüş, kavgadan sonra bıçaklanma falan başladıktan sonra büyümüş bu olaylar.

Büyüyünce zaten hemen polisler gelmiş, yakalamışlar.

Ondan sonra 6 Temmuz'da bir sessizlik oldu dediler. 7 Temmuz'da görenlerin söylediğine göre sivil görünümlü ama botlarından asker oldukları belli olan kişiler sokaklarda gördükleri Uygurlara kurşun yağmuruna yağdırmışlar.

Şunu çok iyi hatırlıyorum o zamanlarda çok fazla genci içere attılar veya öldüler. Nüfus birden düştü, kırk yaş üstü ablalarımız bile ikinci gebeliği veya üçüncü gebeliğine başlamıştı. Sayımız çok azaldı, bunlar bizi yok etmek istiyor diyerek. O zaman bile bu düşünce vardı.

Bize en fazla iki çocuk yapabilirsin politikası vardı. O zaman ceza ödesek de ödeyelim ama ben bu çocuğu yapacağım, diyerek çocuk sahibi olan çok oldu.

Anlattıklarınızdan sonra bu soruyu sormak gerçekten zor ama Doğu Türkistan meselesini daha iyi anlayabilmek adına bunların provokasyon olduğunu düşünen ya da Çin i haklı bulanlarla ilgili ne söylemek istersiniz?

Yani böyle bir şeyin olmadığını, toplama kampları değil de yeniden eğitim kampları olduğunu iddia edenler var maalesef. Son zamanlarda Çin Hükümeti de Avrupa'nın baskılarının da etkisiyle kurulan kampların birer okul olduğunu kanıtlamak için gazeteciler çağırdı, yayınlar yaptı fakat bizim bölgeye gelen hiçbir gazeteci serbest bırakılmaz. Peşlerinde hep Çinli asker veya polisler sivil halde gezer.

Belki videoları da görmüşsünüzdür biz kamplarda yeniden eğitim yapıyoruz. Bu da öğrencilerimiz diye bir videoları da var sınıfın içerisinde. Fakat doğruluğu şüpheli. Çünkü zamanında ben tutukladıklarını gördüm. Götürüp de bir daha getirmediklerini gördüm.

Mesela komşumuzun abisi iki yüz kiloluk bir abiydi. Kız kardeşi Türkiye'de olduğu için onu da götürdüler. İki ay sonra eve getirdiler. Ama sadece iskeleti kalmıştı adamın. Yani iki ay içinde nasıl o kadar kilo veriyor, onu da bilmiyorum. Ne eğitimi veriyorsunuz orada? Eve geldi, iki üç gün sonra vefat etti adam. Yeniden eğitim veriyoruz, onların beyni hastalıklı, dediklerinde gülesim geliyor. Yani hastalıklı beyin nasıl oluyor acaba? Kendi kültürümü yaşayayım, kendi dinimi yaşayayım, diyen hastalıklı bir beyin mi olur?

Çin medyasını da çok iyi takip ederim. Dedikleri bizim orada yapıldıklarına göre çok ters. Bizim zamanlarımızda da vardı. İki adımda bir asker görürdüm. Beş altı tane asker toplanır nöbet tutardı ama ne nöbeti bilmiyoruz. Sadece bizim Uygur olduğumuz belli oluyor orada Çinlilerden.

Kimlik kontrolü yapar telefonunu ararlardı. Telefonunu açıp içinde din veya Türklükle alakalı bir şey var mı yok mu? Varsa hemen alırdı seni içeri.

Çin in Uygur nüfusunu asimile etme çalışmalarından birinin de Çinli erkekleri Uygur kızları ile evlenmeye teşvik etmesi olduğu yönünde haberler var. Bununla ilgili bir tanıklığınız var mı?

Biz de sadece haberlerde, videolarda gördük. Yani evlendirilen varmış hala da devam ediyormuş. Hatta bir tane haber olmuştu Çince haber kaynaklarından okuduğumda bir gelin evlendikten sonra damadı öldürmüş. Bizim bölgede neden böyle bir şey olsun ki? Bir baktım aslında bir Uygur kızı Çinli ile evlendirilmiş. Sonra kız dayanamayıp Çinliyi öldürmüş.

Eğitim sistemi üzerine çok konuştuk. Yurt dışına çıktıktan sonra bize Çin'de böyle öğretmişlerdi ama gerçeği farklıymış dediğiniz şeyler var mı?

Aklıma gelen ilk şey Çin Seddi oldu. Bize tarihte öğretilen Çin Seddinin düşmanlara karşı inşa edildiği idi. Çin eğitim sisteminde ne anlatıyorsa odur, sorgulama yoktur. Türkiye'ye bir geldim dediler ki aslında bize karşı kurdular onu.

Kaldım böyle ne biz mi? düşman mı? dedim. Çin Seddi nereye kadar, dediler. Sonra düşündüm, harbi bizim bölgeye kadarmış dedim. Düşman dedikleri bizmişiz.

Eğitim sistemi üzerine çok konuştuk. Yurt dışına çıktıktan sonra bize Çin’de böyle öğretmişlerdi ama gerçeği farklıymış dediğiniz şeyler var mı?

Aklıma gelen ilk şey Çin Seddi oldu. Bize tarihte öğretilen Çin Seddinin düşmanlara karşı inşa edildiği idi. Çin eğitim sisteminde ne anlatıyorsa odur, sorgulama yoktur. Türkiye’ye bir geldim dediler ki aslında bize karşı kurdular onu.

Kaldım böyle ne biz mi? düşman mı? dedim.

Çin Seddi nereye kadar, dediler. Sonra düşündüm, harbi bizim bölgeye kadarmış dedim.

Düşman dedikleri bizmişiz.

Anladığım kadarıyla bir Uygur bilinciniz vardı fakat bu konuyla ilgili bilginiz ne düzeydeydi? Ya da size öğretilenler arasında Orta Asya’daki Türk varlığıyla ilgili bir bilgi var mıydı?

Öyle bir bilgi ya da kaynak yoktu. Yayın yok zaten yayın evlerinin hepsi hükümetin denetimi altında. Komünist bir ülke. Her şey devletin, senin sadece kullanma hakkın var. Orada bir daire aldığında bile altmış yıllık kullanabilirsin, yetmiş yıllık kullanabilirsin diyorlar. O arsa o yer, o daire senin değildir. Öyle olunca işte onların yayınladığı kitaplar kaç kere denetleme yapılıyor.

Birazcık değişik bir şey çıktı mı? Hemen sil bunu kitabın içinde istemiyoruz derler. O yüzden ben hiçbir şekilde görmedim. Annemlerin gençliğinde varmış ufak tefek şeyler. Anneme dediğimde; evet, ben böyle bir şeyler hatırlıyorum. Ben küçükken okumuştum, diyordu. Ama benim zamanıma geldiğinde tamamen yok oldu . Çin’de elli altı tane uyruk var. Elli tane elli altı tane uyruktaneleri gibi birbirine sınıksız yapışacak diye bir tabir vardı. Bu sloganları sokakta hep görürdük. Ben Uygur olduğumu biliyordum ama Uygur’un bir Türk olduğunu bilmiyordum. Türk milletinden olduğunu bilmiyordum, biraz önce de dediğim gibi Çine ait bir uyruk gibi öğretiliyordu bize.

Ben orta okula giderken babam yavaş yavaş anlatmaya başlamıştı. Aslında Türklerin yurdu burası, Orta Asya bölgesi. Türkiye’dekiler göç edip orada devlet kurmuşlar, biz burada kalmışız, derdi. Hatta o zaman ben demiştim, Biz niye gitmedik onlarla beraber.

Bir de ben sana bunlar anlatıyorum ama sen okulda kimseye söyleme derdi, biz de olmazdan anlardık. Öyle ya okulda da hiç kimse böyle bir şeyden bahsetmezdi. Dinle ya da Türklükle alakalı e alakalı bir şeyden bahsedemezdik.

Sadece çok iyi hatırlıyorum; Tarih dersimizde bu eski Çin imparatorluğunun haritaları falan oluyordu, bir baktık o dönemde bizim o özerk bölge dedikleri Doğu Türkistan bölgesi haritanın içinde değil. Biz orada sınıfın içinde bir kaynamaya başladık. Beş kişi dedik ki bizim bölge burada değilmiş. Biz aslında Çinli değilmişiz deyince o gün müdür geldi. Bizimle konuşmaya başladı. Bize, siz böyle ayrımcılık yapamazsınız. Siz artık ayrılmaz bir parçasınız şöyledir böyledir diye biraz eğitim verdi diyelim. Biz de tamam dedik. Çünkü ne kadar itiraz edersek edelim bir şey olmayacak. Sonra olan belki velimize olur. Sen mi öğrettin çocuklara böyle bir şeyi diye.

Çin de yaşadığınız dönemde müslüman kimliğiniz var mıydı daha doğrusu din sizin için ne ifade ediyordu?

Dinde helal haramlar, emir yasaklar vardır ya ben küçükken bize büyükler bunu yaparsan yaman olur, yapma derdi. Biz hep böyle büyüdük. Sigara içsen yaman olur, içme içki içmek yamandır, öyle büyüdük.

Sonra anneannem rahmetli ufak tefek bir şeyler anlatıyordu. Kendi babası imamdı. Yaz tatiline tüm torunları toplardı evine, oturun Kuran öğreteceğim ama sesli okumayın derdi. Sesli okumak yoktu, gizi gizli o öğretmişti biraz. Ondan sonraki dini bilgiler tamamen yurt dışına çıktıktan sonraki süreçte öğrendiklerim. Müslüman kimliği var mıydı? Bilinç olarak vardı ama o zamanki Müslüman bilinci nasıldı? Müslümanlar domuz eti yemez, büyük haram. Müslümanlık deyince aklımıza gelen tek şey buydu. Mesela ben Kuran'dan başka dini kaynak yok zannediyordum. Anneme söylediğimde ben de öyle düşünüyordum dedi. Hadislerden, fıkıh biliminden hiçbir şekilde haberimiz yoktu.

Çin sınırları dışındaki Türk-İslam kültürünü hiç merak etmediniz mi?

Merağın da uyanmaz ki orada çünkü tüm sistem bunun üzerine kurulu, merak etme sadece itaat et. Çin deki sosyal medyalar zaten kendi sosyal medyaları. Onlar sana ne göstermek istiyorsa sen onları görürsün yani merak edecek bir kaynağın da yok.

Mesela bizim bildiğimiz en ulvi Müslümanlar Araplar oluyordu. Mekke Medine de yaşıyorlar ve başlarını örtüyorlar. Ama kapanmanın sebebi ne? Orası çok sıcak o yüzden. Tamamen bu kafa yapısı. Hani dedim ya orada ne verdiyse o öyledir, üçe bir dese bile tamam bu birdir diyorduk. Küçüklüğümüzden beri böyle devam ettiği için sorgulamadır yeni fikir üretmektir. Bu yoktu bizde.

Tüm bu baskıya rağmen bir Türklük bilinciniz var ve ben Milliyetçilik fikrinin daha doğrusu Türklerle bir olma düşüncesinin sendeki ve diğer Çin de yaşayan Uygurlardaki yansımasını merak ediyorum

Şimdi şöyle milliyetçilik dediğimizde bir kelime var ya minimal milliyetçilik diye biz Uygurlarda o vardı. Uygurları bir ayrı tutuyorduk. Biz daha türüz gibisinden, Özbek veya Kazak Kırgızlara gelince onları pek Türk gibi görmüyorduk. Yani en azından ben görmüyordum. Annem de öyle görmüyordu. Ama Türkiye deki Anadolu Türklerini bize daha yakın görüyorduk. Aslında Kazaklar, Kırgızlar; coğrafya, dil kültür bakımından bize daha yakın. Ama onları sanki Türklerden ayırmış gibi hissederdim. Sonra anneme ben bunu dediğimde yok aslında hepimiz biriz. Sadece sonradan bir dallanma oldu da bu kadar değiştik dedi. Ben yine içten bir kabullenemiyordum. Hani Kazak, Kırgız nasıl daha yakın olur diye düşünürdüm.

Türkiye ye geldikten sonra bu milliyetçilik tam oturdu. Onlar da Türk hepimiz Türküz.

Çin de yaşadığınız dönemde müslüman kimliğiniz var mıydı daha doğrusu din sizin için ne ifade ediyordu?

Dinde helal haramlar, emir yasaklar vardır ya ben küçükken bize büyükler bunu yaparsan yaman olur, yapma derdi. Biz hep böyle büyüdük. Sigara içsen yaman olur, içme içki içmek yamandır, öyle büyüdük. Sonra anneannem rahmetli ufak tefek bir şeyler anlatıyordu. Kendi babası imamdı. Yaz tatiline tüm torunları toplardı evine, oturun Kuran öğreteceğim ama sesli okumayın derdi. Sesli okumak yoktu, gizi gizli o öğretmişti biraz. Ondan sonraki dini bilgiler tamamen yurt dışına çıktıktan sonraki süreçte öğrendiklerim. Müslüman kimliği var mıydı? Bilinç olarak vardı ama o zamanki Müslüman bilinci nasıldı? Müslümanlar domuz eti yemez, büyük haram. Müslümanlık deyince aklımıza gelen tek şey buydu. Mesela ben Kuran'dan başka dini kaynak yok zannediyordum. Anneme söylediğimde ben de öyle düşünüyordum dedi. Hadislerden, fıkıh biliminden hiçbir şekilde haberimiz yoktu.

Peki o Kazak Kırgız bölgelerindeki türk bilinciyle ilgili ya da çürü ile ilgili bir bilginiz var mı? O devletlerin size karşı bakış ile ilgili. hiç yok diyebilirim.

O kadar içimize kapanmışız ki. pek bir bilgi yok. Sadece bizim bölgedeki Kazakların hep Kazakistan a gidip oranın vatandaşı olmak istediklerini biliyordum. Bilgim bu kadar. Peki bunu gerçekleştiren bir var mıydı? Ya da Kazakistan konsolosluğu vardı. Bizim orada konsolosluğuna gidip işte randevu falan alıyordu.

Ondan sonraki süreci bilmiyorum ama çok deneyen oldu. Hatta biz bir keresinde annemle arabayla işte onların konsolosluğunun önünden geçtik. Dedim ki Anne bunlar burada ne yapıyor dedim işte kızım dedi. Bunların hepsi Kazak dedi. Kazakistan vatandaşlığı almak için uğraşıyorlar dedi. Ben niye Kazakistan vatandaşlığı istiyor ki dedim.

Soru dedi ki Kızım dedim, milletin kendi ülkesi var dedi. Bu böyle cümle kurmuştu. Milletin kendi ülkesi var. Niye gitmezsin dedi. sonra kaldım. Evet, Uygurların bir ülkesi yok. o zaman ben bir uyanmıştı. ve aile içinde olsun, arkadaşların arasında olsun kendi içinde olsun. Hiç düşündün mü? Yok orada kaldı.

Gerçekten orada kaldı. Bir de benim merak ettiğim bir tane daha şey var. Uygurların bağımsızlık mücadelesi hakkında hiç anlatıları oldu. Mesela atadan gelme anlatılar. kendinizin hani bağımsızlık savaşlarınız hakkındaki yollarınız bunlar hiç anlatılıyor biliyor musun? Mesela hani Osman Bur hakkında mesela neyi biliyorsun mesela?

Gerçekten orada kaldı. Bir de benim merak ettiğim bir tane daha şey var. Uygurların bağımsızlık mücadelesi hakkında hiç anlatıları oldu. Mesela atadan gelme anlatılar. kendinizin hani bağımsızlık savaşlarınız hakkındaki yollarınız bunlar hiç anlatılıyor biliyor musun? Mesela hani Osman Bur hakkında mesela neyi biliyorsun mesela?

Ne anlatılıyor mesela onları ben çok küçükken rahmetli dedem anlatıyordu. Ama şu an ne hatırlıyorsun dediğince ben de hatır. Sadece isimler kalıyor. Öyle biri varmış. Mücadele etmiş dedemin zamanda bile işte üç vilayet inkılabı diye bir olay olmuş. Savaş çıkmış. En son işte yine sulh olmuş bu Çin Çin şeyiyle ülkesiyle sadece öyle tek tük parça parça şeklinde bir şeyler kaldı.

Ne anlatılıyor mesela onları ben çok küçükken rahmetli dedem anlatıyordu. Ama şu an ne hatırlıyorsun dediğinde ben de hatır. Sadece isimler kalıyor. Öyle biri varmış. Mücadele etmiş dedemin zamanda bile işte üç vilayet inkılabı diye bir olay olmuş. Savaş çıkmış. En son işte yine sulh olmuş bu Çin Çin şeyiyle ülkesiyle sadece öyle tek tük parça parça şeklinde bir şeyler kaldı.

Dedem vefat ettikten sonra zaten daha da anlatacak biri kalmadı. öyle. Şimdi ben bunları pek hakim olamam ama daha çok şöyle güney tarafına gittiğimizde kaş taraftakiler bunu daha iyi bilirler. Çünkü Kaşgar Urumç bölgesi çok asimile olan bir bölge. Ama kaş daha çok güneye doğru gittiğinde kaşkardır hotir gittiğinde onlarda asimile oranı daha düşüktür.

Çünkü orası zaten hani coğrafi konum olarak da pek iyi bir yer olmadığı için Çinliler ilk olarak tercih etmiyordu orayı. kırsal olunca tercih etmiyorlardı ilk önce kuzeyden rum başladı kuzeye doğru gitti. Peki bu asimilasyona uğraması da bu kadar çinleştirmek istemesini benim bildiğim kadarı bir modern ipek yolu projesi olsun ve yeraltı kaynakları var.

Stratejik bir önemi de var. Ve aslında bir dünyasının birleşmemesi alanı da önemli bölge diyebiliyorum. Siz buna ne söylemek istersiniz ya tamamen zaten hani şu an neden Çinliler bizi bırakmıyor ya salsınlar bizi kendi ülkemizi kuralım falan dediğimde aklıma ilk gelen şeyler bu işte ipek yolu ticaret yolunun tam merkezinde olmamız işte Çin in diğer ülkelerle yapabilmesi ticaret yapabilmesi için bizim oradan illaki geçmesi gerekiyor.

Bir de bizim yeraltı kaynaklarımızdan yüzde yetmiş kadar faydalandığına bağlı olarak bizi bırakmazlar. Bunlar olarak düşünüyorum. Neden bizi bırakmıyorlar diye düşündüğümde ilk bunlar geliyor. Hani coğrafi konum yeraltı zenginlikler bir de zaten çok verimli bir toprak. kimden kaybetmek istesin? Aynı Tibete yaptıkları gibi bizi sömürüp sömürüp sömürüp sömürüp her şeyimizi bitirdiğinde bir hastalar diye düşünüyorum.

Peki yine zor bir soru ama bir bağımsızlık ya da bir hani Uygur devması adına bir ümit bir düşünce. siz ya da işte genel Uygur tanıdığınız, çevreniz arasında bir şey var mı içinizde yoksa bu kabullen ya kabullenmiş. Şimdi şöyle Uygurlar arasında tabii ki de var. Bu düşünce bende de var idi. ilk başta çok yoğundu dedim.

Ben kesin işte Allah izin verirse kesin kurulur işte kendi ülkemiz olur diye vardı. Ama sonradan şöyle bir etrafa bakıyorum. hiç buna hazırlanı hazırlık yapan bir genci göremiyorum. Uygur gençler arasından bahsediyorum işte. Şöyle zulüm var diyoruz işte böyle şey var diyoruz ama bunun için çabalayan hiçbir genç göremiyorum.

Ben bir şey yapmak istediğimde ya aman benim oradaki ya benim de orada. akrabalarım var işte arkadaşlara diyorum ki atıyorum Mansur Uygur diyelim. Mansur diyelim. Gel seninle şöyle bir şey yapalım atıyorum bir şey yazalım, bir hesap açalım. Bunları anlatalım dediğimde ya benim memleketteki akrabalarım bir şey olur.

Ben kameranın önüne çıkmak istemem. Ben öyle bir şey yazmak istemem işte korkuyorum yapınca. Tamam, o da haklı ama etrafımda gençlerin hepsi bunu yapınca ben bir garipsedim. Yani biz zaten oradan buraya çıkan son nesiliz. Bizden sonra çıkan olmadı olmayacaktı. Bundan sonra bu davayı ben yapmazsam benden sonra daha kimse yapmaz.

burada doğanlar oranın hasretini bilemezler. Burada doğdu, büyüdüler. Bizim kadar olamaz olarak düşünüyorum. Ben onları göremeyince ben de artık söndü diyorum ki Tamam kabullendim ya biz böyle kalacağız. Yani şey var ya bir millet kendisini düzeltmedik için ben onlara yardım etmem. Alım sözü var. Tamamen onu görüyorum şu an biz kendimiz çabalamayınca ne görelim?

kendi kendine mi bizi bıraksınlar. mümkünatı yok. Ben buna da çok sinirleniyorum. Anneme de çok söylenirim ya Uygur gençlere niye bunu yapıyor? Niye bunu yapmıyor? O diyor ki onların da düşünceleri var. Var da dedim ya birazcık fedakarlık. orada bir aile bir akraba şey olunca korku. Ama şimdi şöyle canım benim hani sen haklısınız Uygursun benim düşüncem tamamen benim düşünc. Sen uygursun. Sen bir kere yurt dışına çıktın, ister Amerika ya git ister Türkiye ye gel yurt dışına çıktım. Sen artık bir vatan hainisin. Türkiye ye geldin. O ikinci derece vatan haini anlatabiliyor muyum?

Sen zaten buradasın orada zaten hani oradakilere bir şey yapmak istiyoruz senin burada bulunman bile bir sebep onlar için yaptığımın bir alakası yok. Sen burada ol. Çin bayrağını her gün sırtında taşı yine yapacağını yapar onlara. O zaman niye mücadele vermiyorsun? Benim düşüncem bu. Ama işte gençlere ne kadar anlatabiliyorum bunu?

Son olarak söylemek istediğin bir şey var mı?

Benim söylemek istediklerim bu kadar. Çok teşekkür ederim ilginiz için de bu davetiniz için çok faydalı olacağından emin olabilirsiniz.

Diri Kalanlar Öldü, Ölenler Diriydiler

Şart ise ölüm,
Vurularak mı olmalıydı?
Eğer vurulacaksa,
Tertemiz yazılı alınlardan
olmalıydı.

Bu zulüm, bu vahşet
Meydana gelmemeli,
Ve hiç durmadan süren bu
yangın,
Bir yerde sönmeliydi.
Birisi “Dur!” demeli,
Ve o ses, yeri göğü inletmeliydi.

Bir insan,
Bu kadar düşünmemeliydi
ölümü,
Karşısındaki,
Onun ne ölüsüne ne de dirisine
Ehemmiyet göstermezken.

Düşününce insan,
Belki gözlerinden yaşlar akar da
,
Kanlar akmamalıydı.
Gözyaşları sel olur da bir
annenin,
Kanları gölete dönüşmemeliydi.

Parçalanmamalıydı bedenler,
Dağılmamalıydı etrafa.
Bir ana tanıyabilmeliydi
O gökçek yüzlü evladını.

Şimdi ben de tanıyamıyorum.
Tanık sandıklarım,
Hepsi birer tarafta.
Kimileri zulme ortak,
Kimileri karşı duruyor.

Karşı olanlar yok mu oldu?
Ne bu sessizlik, zulüm mü durdu?
Alistık mı artık zulmün sesine?
Ya da isyana kalkışacak ,
Cesaretimiz mi kalmadı?

Aklın yolu bir,
Kalbin zulme isyanı aynıdır.
Uzak değil,
Ateşin sesi kulağımıza geliyor ise,
Yakamıza yapışması yakındır.

Ama bizim üstümüze,
Ölüm suları mı serpildi
Ne yani savaşmadan öldük mü?

-Müberra Şatır-

SAMSUN KONSOLOSLUKLAR TARİHİ

Karadeniz bölgesindeki şehirler ve tarihleri hakkında bir mülahazada bulunsak herhalde Samsun'dan fazla söz etmeyiz. Nitekim Trabzon, Amasya veya Sinop gibi doğal liman gölgelerinin arasında kendini fazla ön plana çıkaramamış bir şehir gibi tahayyül ederiz. Esasında bu hususta pek de yanılmış sayılmayız lakin Samsun sanıldığı kadar alelade bir şehir olmanın ötesine geçmiştir. Bazı tarihi periyotlarda geri planda kalmış olduğunu düşünülebilir fakat 19.yüzyıldan itibaren bölgenin en ön plana çıkan şehri Trabzon'la yarışacak seviyeye gelmiştir. Bunun nedeni tabi ki tütün...

Tütün imalatının zirveye çıktığı zamanlarda Samsun bilhassa Amerikan, Fransız ve İngiliz tütün şirketlerinin odak noktası olmuştur. Küçük Kaynarca Antlaşmasından itibaren Karadeniz'de sırayla ticaret yapma hakkını elinde bulunduran batılı devletler bu fırsatı ancak 19.yy'dan itibaren aktif olarak kullanmaya başlamışlardır. O zamana kadar Karadeniz'in bir Türk gölü olmasının da etkisi yadsınamaz tabi ki. Ayrıca Kırım Savaşı'ndan sonra da artan batılı devletler faaliyetlerini de hesaba katarsak tüm bunlarla birlikte varılan son nokta tabi ki 11 farklı devlet konsolosluklarıdır.

11 FARKLI KONSOLOSUN İŞTİRAKİYLE KÜŞAD OLUNAN BELEDİYE BİNASI

1913 Samsun belediye başkanı Gebilizade Mustafa Necip Efendi tarafından açılışı yapılan Eski Belediye Binası güzelliğinin yansıra, o dönemde Samsun ilinin ne kadar önemli bir kent olduğunu açılışa katılan yabancılar açısından daha iyi ortaya koyuyor:
1913'deki açılış törenine Samsun'da bulunan,

- 1.) İtalyan Konsolosluk yetkilileri,
- 2.) İngiltere Samsun Konsolosluk Memuru D. Papadopoulos,
- 3.) Fransa Samsun Konsolosluk memuru Edouard Berliand,
- 4.) Avusturya-Macaristan Samsun Konsolosu A. Del Tore,
- 5.) Rusya Samsun Konsolos yardımcısı A. Savinof,
- 6.) İran Samsun Şehbenderi Hacı Ahmet Ali Bey,
- 7.) Yunanistan Samsun Konsolos yardımcısı Leonidas Matlis,
- 8.)Belçika Samsun Konsolos vekili M. Giraud,
- 9.)Amerika Birleşik Devletleri Samsun Konsolosluğu memuru W. Peter,
- 10.) Almanya Samsun Konsolos yardımcısı Mösyö Kuckhoff,
- 11.) İsveç-Norveç Samsun Konsolos vekili Polanis Oktardo'dur.

RUS KONSOLOSLUĞU

Samsun Rus Konsolosluğu (Bugün yerinde Samsun Barosu Lokali var) ve yanında bugün Kent Müzesi olan bina.

19.yy. da Osmanlı Devleti'ne karşı emperyalist bir politikaya sahip olan Rusya; Karadeniz'de etkinliğini artırmak istediği için bölgedeki yoğun Rum Ortodoks nüfusun hamisi olma durumunu kullanmış ve Karadeniz'de belli başlı şehirlerde konsolosluklar açmıştır.

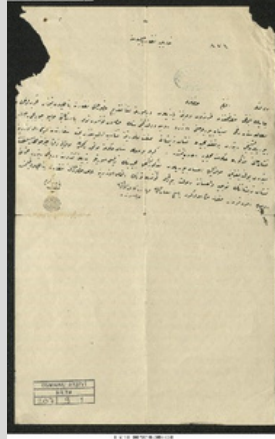

İlan (1922)
Sene-i Haliyenin (içinde Bulunulan Ay) 27 Tarihinden İtibaren Rus Konsoloshanesinin İşe Başladığı ve Konsolos Taliki Her Türlü Mesailin Halli İçin Ziyaret Edecek Zevatı Cuma'dan Gayrı Her Gün Saat On ikiden Bire Kadar Kabul Etiği Beyan Olunur.
Samsun R.S.F.S.R Konsolosluğu

Osmanlı arşivlerinden samsundaki Rusya konsolosluğuyla alakalı havadislerle bakalım;

Samsun Rus Konsolosluğu'na tayin edilen Raviç'in, asker ve subaylar arasında propaganda yaptığından sınır dışı edilmesi, çalıştırdığı kişiler hakkında da kanuni işlem yapılması.

Samsun Rusya Konsolosluğu Mösyö Doferiş'in Avusturya Konsolosluğu ile gezi için atlara binerek Çarşamba Caddesi'nden geçerlerken atın yoldan çıkarak dar bir yerde uçurumdan yuvarlandığı ve Mösyö Doferiş'in doktor muayenesinin yapıldıktan sonra konsolosluğa nakledildiği.

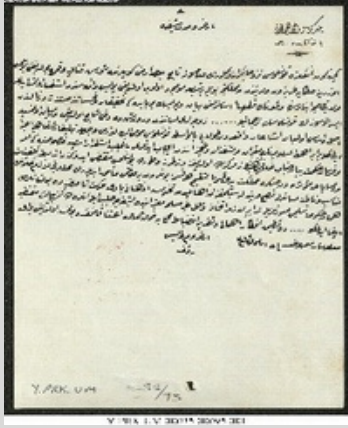
Samsun Rusya Konsolosluğu Başkatibi Mösyö Corci'ye verilen beşinci rütbeden Mecidiye Nişanı'nın iade edilerek değiştirildiği.

İNGİLİZ KONSOLOSLUĞU

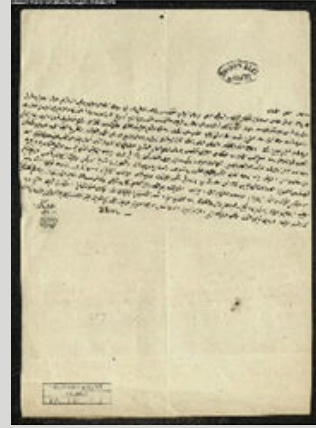

1900'lü yıllara ait bir fotoğrafta Samsun İngiliz Konsolosluğu. Bina ilerleyen zamanlarda askerî karargâh olarak kullanılmıştır. Günümüzde ise bina varlığını korumamakta olup giriş kapısı askerlik şubesi yerleşkesi içerisinde yer almaktadır.

19. yüzyılın ilk yarısında başta İngiltere, Fransa ve Rusya olmak üzere büyük devletlerin kente ilgisi yoğunlaşmış ve bunun sonucu olarak Samsun'da ilk olarak 1841 yılında İngiliz Konsolosluğu kurulmuştur. İngiliz Konsolosluğunu zamanla diğer devletlerin resmi temsilcilikleri takip etmiştir. Şehirdeki konsolosluk ağının yaygınlaşmasında Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti ile olan yakınlaşmaları ve bunun sonucunda gerçekleşen siyasi ve askeri faaliyetler bulunmaktadır.

İslamiyeti kabul eden zımmi kadının eski kocasından olan çocukları Samsun İngiliz Konsolosluğu'nda tutulduklarından nasıl hareket edileceğinin bildirilmesi.

İslamiyeti kabul eden zımmi kadının eski kocasından olan çocukları Samsun İngiliz Konsolosluğu'nda tutulduklarından nasıl hareket edileceğinin bildirilmesi.

FRANSIZ KONSOLOSLUĞU

Güney Karadeniz limanlarında 1803'ten beri konsolosluklar tesis eden Fransızlar Samsun'un sunduğu ticari potansiyel ile ilgilenmeye başladı. Lâkin şehirde bir Fransız konsolosluğunun kurulması Kırım Savaşı sonrasında, şehirdeki Fransız çıkarlarının belirgin bir şekilde arttığı dönemde gerçekleşti. Bu makale Trabzon'daki konsolosların yapmış olduğu yazışmalara göre Fransızların 1863 yılında sonuçlanan Samsun'da bir konsolosluk kurma sürecini izleme ve şehirdeki Fransız konsolosluk görevlilerin yazışmalarından hareketle şehrin durumuna dair bazı tespitler yapmayı amaçlamaktadır. Osmanlı arşivlerinde Fransız konsolosluğu;

Osmanlı arşivlerinde Fransız konsolosluğu;

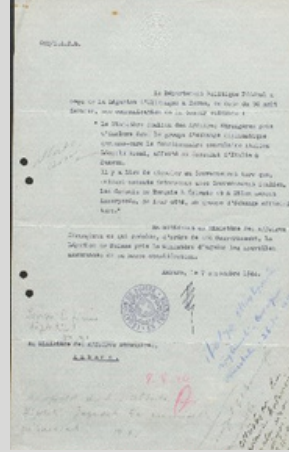

Samsun Fransa Konsolosluğu'na Fransız bayrağı çekilmesine karşı muhalefat yapılmadığına dair Fransa Sefareti'ne gönderilen takrir-i şifahi

İTALYA KONSOLOSLUĞU

(Samsun İtalyan Konsolosunun Kameriyeli Evi)

Samsun'daki İtalya Konsolosluğu'nda Muavin Konsolos olarak görev yapan Alberto Rossi'nin İtalya'ya gidişinde kendisine Türkiye'den vize verilmemesi halinde Türkiye'nin Tiryaeste ve Milano Konsoloslarının gözetimine alınacağı.

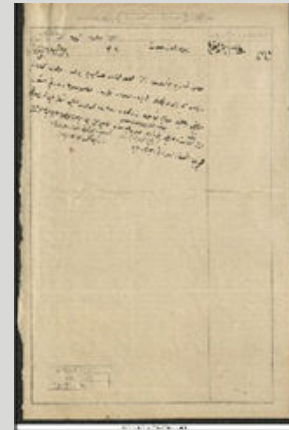

Samsun İtalya Konsolos vekilinin İngiliz olması hasebiyle harbin başından beri İtalya Konsolosluğu Vekaleti, Amerika konsoloslu tarafından ifa edilmekte olduğu. (Canik)

AVUSTURYA MACARİSTAN KONSOLOSLUĞU

(Samsun Avusturya Macaristan Konsolosluğu)

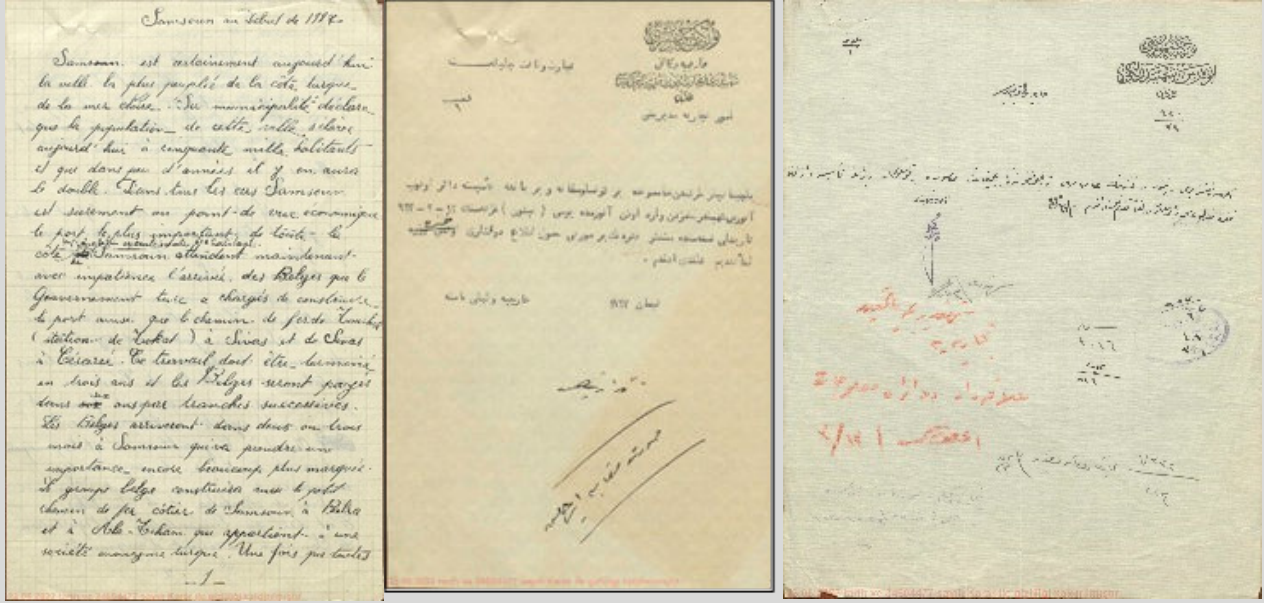

Samsun Avusturya konsolosunun şahsına mahsus olarak getirttiği bir adet revolverin kendisine verilmediği.

Nemçe ile yapılan musalaha anlaşması icabı Bafra ve Samsun'da bulunan Nemçe esirlerinden İslamiyet'e girmeyenlerin Nemçe Konsolosluğu'na teslim edileceği.

BELÇİKA KONSOLOSLUĞU

Belçikalıların Samsun`da bir konsolosluk ve banka açmak istediklerine dair Neptune gazetesi haberi.

ACEM(İRAN) KONSOLOSLUĞU

Samsun Acem Tekkesi(İran Konsolosluğu)

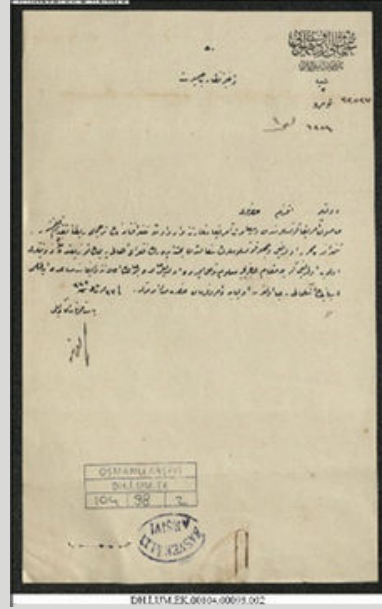
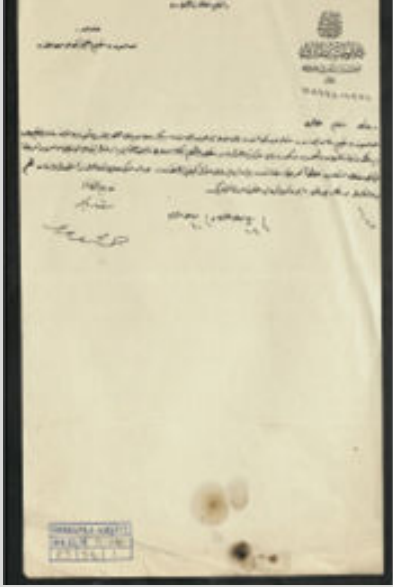
Samsun İran Konsolosluğu evrak ve eşyasını muhafazaya memur Muhammed Bakır'ın önceki hanımının terk-i tabiiyyet ettiği.

Samsun İran Konsolosluğu'nda konsolosluk evrakını muhafazaya memur Muhammed Bakır Ağa'nın mahalli memurlar tarafından tabiiyyetini değiştirmeye zorlandığından bahisle ilgili memurlara tebligat-ı lazımede bulunulmasının İran Sefareti'nden gelen takrirle talep olunduğu.

AMERİKAN KONSOLOSLUĞU

Karadeniz'in uluslararası ticarete açılmasıyla buharlı gemilerin uğrak noktası olan kent kısa sürede ekonomik ve sosyal olarak gelişme göstermiş, başka bölgelerden gelen göçlerle nüfusu artmıştır. 1830 yılında ABD ile Osmanlı Devleti arasında yapılan ticaret anlaşmasıyla ABD Karadeniz ticaretine ortak olmuş ve Trabzon'dan sonra Samsun'da bir diplomatik temsilcilik açmıştır. ABD adına faaliyet yürüten misyoner oluşumlarının bölgedeki çalışmaları bu ülkenin Samsun'da varlığını güçlendirmesine yardımcı olmuştur.

Samsun'da mukim Rus tebasından Zeloviski ile Sırp tebasından bir Musevi'ye ecnebilere ilgili kanunun tatbiki sırasında künye tesbiti dışında bir şey sorulmadığı bildirilmiş olup Samsun Amerikan Konsolosluğu'nun beyanının yanlış anlaşıldığı.

Samsun Amerikan Konsolosluğu'nca ahaliye sıcak yemek verilmekte olduğu anlaşılmış üzerine bu yardımın mahiyetinin araştırılması.

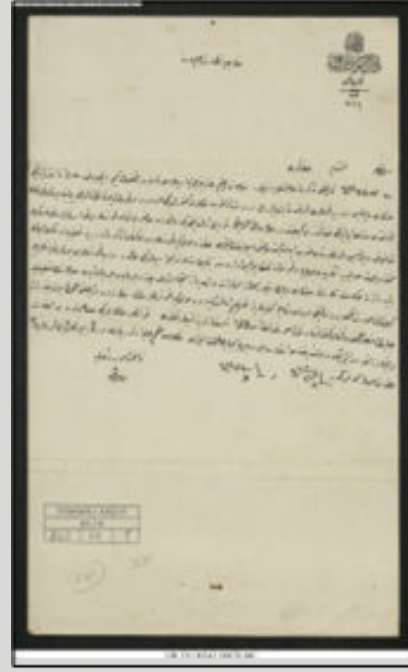
YUNAN KRALLIĞI KONSOLOSLUĞU

(Osmaniye Caddesi ve Çiftlik Caddesi'nin kesiştiği noktada yer alan tarihi bina. O zamanın Yunanistan Krallığı konsolosluk binası)

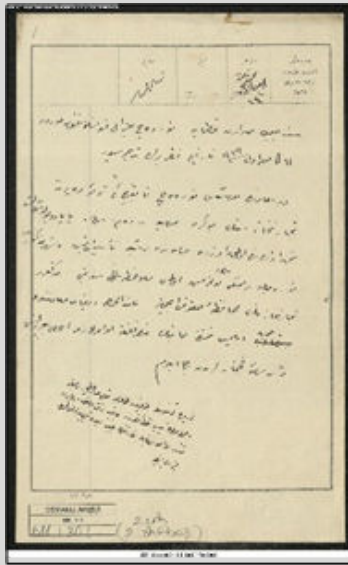

Samsun Yunan konsolosluk memurunun orada bulunmasına rağmen isbat-ı vücud etmediği.

Samsun'da mukim Gazinocu Aya Silos'un gece silah attığı için yakalanarak hükümete götürülmesi üzerine işe Yunanistan ve Rusya konsolosluklarının müdahale ettikleri.

NORVEÇ-İSVEÇ KONSOLOSLUĞU

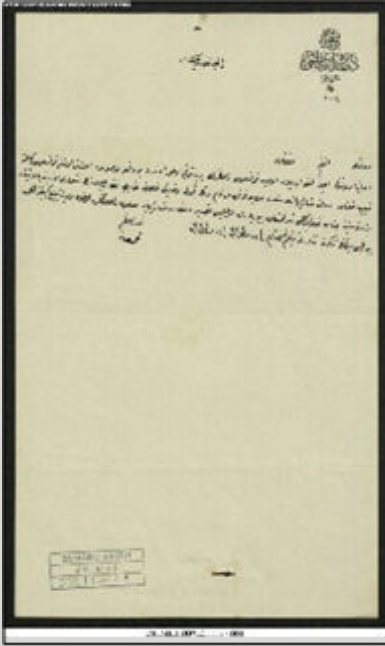

Norveç General Konsolosluğu'ndan Sadaret'e gönderilen ve Samsun'da bir şube açan Teodepen Şirketi'nin, Samsun'da Norveç mümessili olmadığından hukukunun muhafazası için Canik Mutasarrıflığı'na emir verilmesini rica ettiği mektubu ile bu mektubu Osmanlı makamlarınca "Sadaret'e yazması usule aykırıdır, müsteşar beyin dikkatine" şeklinde şerh düşüldüğü.

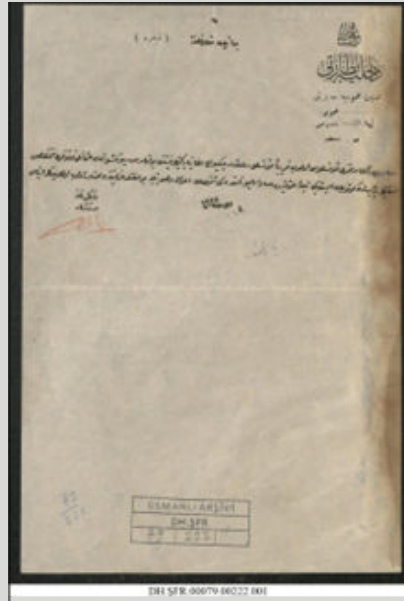

Tayin [İmtiyazlı tercüman]:
Marderiyoş (Samsun İsveç-Norveç
Konsolosluğu İmtiyazlı Tercümanı)

ALMAN KONSOLOSLUĞU

Lağvedilen Amasya'dakinin yerine Samsun'da açılan Alman Konsolosluğu Vekaleti'ne atanan ve memuriyeti onaylanan Mösyö Fokhof'un, Samsun Reji Nezareti Fabrikası'nda sermakinist olarak istihdam olunan bir mühendis olup, ticaretle iştigal etmediği.

Samsun Alman fahri konsolosu olup konsolosluktan çekilerek Almanya'ya gitmek niyetinde bulunan Mösyö Keşof'un, Osmanlı tütünleri mütehassısı sıfatıyla beraberinde götürmek istediği tebea-i Osmaniye'den Sava Alyo adındaki şahsın ahval ve hüviyetiyle azimetinde mahzur olup olmadığının bildirilmesine dair Emniyet-i Umûmiye Müdüriyeti'nden Canik Mutasarrıflığı'na çekilen telgraf.

Anne Kucağında Şehit

Anne kucağında şehit
Gözyaşları dökülüyor annenin
Kefen gözyaşları oldu
Gözyaşları sel oldu
Anneden can parçasına son dokunuş oldu
Şimdi anne Filistin
Kefen Kudüs
Çocuk Mescidi aksa
Müminler sustu
Anneler sessiz ağladı
Çocuklar bombalarla öldü
Kimsesiz kaldı kutsal topraklar
Şimdi kim varacak yanına Kudüs'ün
Kim seyredecek onu saatlerce
Kim dua edecek avlusunda
Kudüs çocuk sesleriyle yankılanırdı
Müminlerin duasıyla yankılanırdı
Şimdi bombalarla yankılanır oldu
Şehrin gürültüsü huzur verirdi
Korku verir oldu
Asırlardır imtihanı buydu Kudüs'ün
Şimdi alın yazısı oldu
Bizim davamızdı
Şimdi tüm insanlığın davası oldu
Kudustu yürekleri buluşturan
Aksaydı içimizi isitan
Huzur verirdi yüreklere
Şimdi yürek burkar oldu

Hayrunnisa Karakaya

NEREDEYİM

Yürüyorum
Yolun sonu karanlık
Kimdir neredir bir belirsizlik
Gidiyorum
Işık olacak mı
Ben mi yanacağım
Alevlerim aydınlatır mı
Bilmiyorum
Ben mi abartıyorum
Onlar mı rahat
Sorular sorunlar
Ayağıma takılıyor
Aldırmıyorum
Bir belirsizlik yolunda
Çıkanlara aldırmadan
Yürüyorum

-Talha Şahinkaya

Sonbahar yapraklarından yağmur damlalarının süzülüşüne kadar pek çok metafor kullanılır edebiyat dünyasında. Bizler ise yazarın bize sunduğu dünyayı bu metaforlar üzerinden anlamlandırmaktan keyif alırız. Kar, bu keyfi okuyucuya en güzel şekilde sunan romanlardan diyebiliriz.

Yazar, romanda karakterin kendi dünyasında sessizce kayboluşunu bir kar tanesinin üzerine işler. Hem ilmek ilmek dokunmuş bir kar tanesi vardır önümüzde hem de Kars şehri üzerinden yapılan siyasal ve toplumsal eleştiriler. Bense, romanı okumayı karlı şubat gecelerine bırakmadığım için kendime duyduğum pişmanlığı, altı çizili cümlelerimi ve romandan bana kalanları kalemim yettiğinde sizinle paylaşarak telafi edeceğim.

Roman, bize Almanya’da siyasal sürgünde sefil sayılabilecek bir hayat süren şair Kerim Alakuş’u tanıtarak başlar.(Ki bu sayfalarından sonrasında kendisine Ka der ve bir daha ismine rastlamayız.) Ka, Almanya’da yazdığı şiirlerle ülke çapında küçük de olsa bir tanınırlık elde etmiş fakat zamanla Almanya’da yazamaz hale gelmiştir. Tam da bu günlerde hayat onu önce İstanbul’a , sonra gazetelerde çıkan kadın intiharlarını araştırmak üzere üniversite aşkı İpek’in yanına, Kars’a sürükler. İlk başlarda ağır ağır yağın altında Kars sokaklarını dolaşırken Kars toplumunu tanıyan, muhafazakar gençlerin verdiği mücadeleyi araştıran şair bu şehre olan nefretini her fırsatta dile getirmeye başlar. Fakat zamanla karlı bir sokak ortasında, otel odasında, İpek’in yanından ayrılırken ya da bir ceza evinde şairin ansızın cebinden çıkardığı deftere şiir yazdığına tanık oluruz ve bu şehrin aslında şaire iyi gelebileceği umuduna kapılırız. Ve romana dair ilk sorgulamamız burada başlar. Ka’nın yazamadığı şiirlerine kavuşması Kars’ın ve İpek’in ona iyi geldiğini mi gösterir? Yoksa Ka ruhundaki sancıyı ve İpek’in aşkını yağın altında kağıda mı dökmektedir?

Romanda yer yer Ka’nın Kars’tan ve İpek’ten kaçmak istediğini anımsarız. Ka, İpek ile Almanya ya gidip mutlu bir hayat kurma hayalinin gerçekleşeceğine içten içe kendi de inanmamakta ya da inanmaktan, mutlu olmaktan korkmaktadır. Belki de bu korkunun temelinde gençlik yıllarında karıştığı siyasi olayların, düşünce suçuyla yaşadığı sürgün hayatının ve ölümüne şahit olduğu onlarca arkadaşının payları vardır.

Şair, mutlu olmaktan ya da sahip olacağı mutluluğu kaybetmekten korkarken İpek’in aşkına tutunur. Yok olmak isterken yaşama tutunmaya çalışan bir adam misali...Yaşadığı bunalım onu bir şeyhin eteğine kapanıp hüngür hüngür ağlar vaziyete getirdiğinde “ Daha çok taşralı olmak, dünyanın en uzak köşesinde üzerime kar yağarken yok olmak istiyorum” derken de bunu kastetmiş olamaz mı? Bense ona o kapıyı çaldırmanın, inanmamaktan korkması ama bir yandan da kendini bir yaratıcının varlığı fikrine adamaktan kaçınmasının yarattığı ikilem ve verdiği acı olduğunu düşünüyorum.

Ka, ateist olamayacak kadar bağlıdır yaşama. Çünkü bu fikrin hayatla arasındaki son bağı da ondan alacağını düşünür. Bir yandan dinin insanlara düşünmeksizin mutluluk sunduğuna inanır. Ve belki bu mutluluğu kendine fazla gördüğünden, belki bir şairin ruhuna uygun düşmediğini düşündüğünden ya da basitçe dine bakış açısını değiştirmeye cesareti olmadığından ayrılır o şeyhin yanından.

Ka’nın defterini devralan ve aslında tüm hikayeyi başından beri ondan dinlediğimizi fark ettiğimiz arkadaşı yapılacak tiyatro oyunun son hazırlıklarının anlatıldığı bölümde: “ Ka’nın daha sonra acı çekebilirim diye mutluluktan korkan insanlardan olduğuna değinmiştim. Bu yüzden mutluluğu yaşadığı anda değil, kaybolacağına inandığı zamanlarda daha çok hissettiğini biliyoruz.” şeklinde bir değerlendirme yapıyor Ka ile ilgili. Bu da aslında başından beri sorduğumuz sorulara kapı aralıyor.

Ka’nın kitapta mutlu olduğunu fark ettiği birkaç satır varken bu satırlarda da İpek’le olan anılarına rastlıyoruz.

İpek’ten bahsetmişken Aşk şiirinden söz etmemek olmaz. Ka, hayatında ilk defa mutlu olabileceğine, İpek’le bu şehirden kurtulabileceğine gerçek anlamda inandığı anda yağın karı izlerken yazıyor bu şiiri. Tek başına Almanya’ya döndüğünde ise yaptığı şiir okumalarında bu şiire altı kez yer verdiğini biliyoruz. Dinleyenler, şiirde anlatılan aşkın sevgiden çok huzur ve yalnızlık ya da güven ve korku arasındaki gerilimlerden; bir kadına duyulan özel ilgi kadar Ka’nın hayatının anlayamadığı karanlıklarından kaynaklandığını söylerler. Fakat Ka, şiirle ilgili notlarında bunlardan bahsetmez. Bu şiiri İpek’e ve ona olan duygularına atfeder.

Aslında Ka'yı ve aşk şiirini anlamaya çalışırken bir noktayı gözden kaçırıyor olabiliriz. Şiir gerçekten de şairin kontrolünde midir ? bunun cevabını size bırakıyorum...

Romanda karın çok güçlü bir metafor olduğundan bahsetmiştik. Ka, bir kar tanesi üzerine ruhuna ait bir şablon bırakıp hayata veda ediyor ve bize Ka'yı o kar tanesi ile anlamlandırmak kalıyor.

Fakat karın bunların da ötesinde bir anlamı var romanda . Kar, Kars şehri için adeta bir örtü görevi görüyor.

Önce usul usul yolları örtüyor, yollarla birlikte kaçış ve kurtuluş umudunu da; sonra işlenen cinayetleri, yapılan haksızlıkları, yiten umutları ve ihtilalin izlerini... Zamanla tüm şehri beyaz bir sessizliğe bürüyor.

Sahi, kar masumiyeti simgelerdi değil mi? Kitapta iktidar hırsının, kaosun ve ideolojik hastalıkların üstünü bembeyaz bir örtü misali örterken aynı zamanda tüm olaylarla zıt bir masumiyeti de vardır belki.

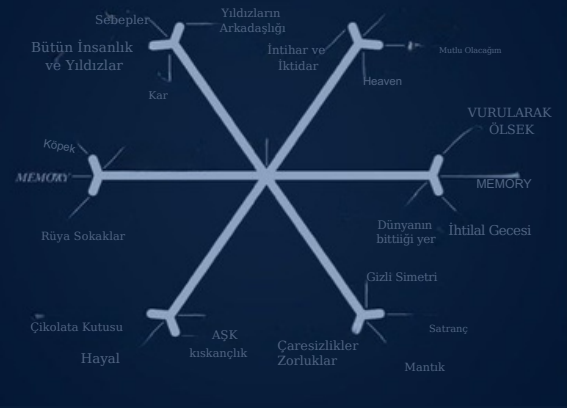
Son olarak, yazımın başında üstünden geçtiğim bir nokta olan şairimizin şehre geliş sebebine kitaptan birkaç satır eklemek ve bu satırları yorumlamayı size bırakmak istiyorum.

“Hikayelerdeki yoksulluk, çaresizlik, anlayışsızlık değildi Ka'yı bu kadar sarsan. ”Ka'yı asıl korkutan ve şaşırtan şey intiharların sıradan günlük hayatın içine, habersiz, birdenbire girivermesiydi.” “Bütün bu hikayelerde hayatın sıradan akışı ile ölüm arasındaki geçişin Ka'yı büyüleyen bir hızı ve umutsuzluğu vardı.”

Orhan Pamuk'un umutsuz bir aşk hikayesiyle birlikte toplum eleştirilerini sunduğu Kar romanı benim için her daim zihnimin bir köşesinde yer edinmeye devam edecek. Romanı son bir cümle ile ifade etmem gerekirse Kar;

Kaybolmak üzere olan bir şairin karlı sokaklarda, umut kırıntılarıyla başlayıp yine bir sokak ortasında son bulan arayışının öyküsüdür

Zeynep Sare Çakır

YAĞMUR VERMEYEN BULUTLAR

Lalezar: Bir mezarlık bahçesinde başladı bu hikaye. Yüzlerce yıl yaşayıp yine de bu dünyadan kamını alamayanlar ile göbek bağı annesinden yeni kopmuş bebeklerin yattığı bir mezarlık. Ruhu kendisinden ayrılıp sahibine kavuşmuş yüzlerce beden içinde gönülleri ağlayan mahluklar, gözünün yaşını elindeki mendille silerken en sevgiliye kavuşmuş olmaları ile teselli buluyorlardı belki de. Ve bir gün güneş gecenin hüznünü unutturmak istercesine mahcubiyetle tekrar doğdu. Elleri ve ayakları buz kesilmiş insanları ısıtmak istemişti lakin bilemezdi yüreği yanan insanların ateşini daha da perçinleyeceğini.. Bir gölge gördüm çınar ağacının arkasında. Soluk benzi ve ısırılmaktan kanamış sonra ise kabuk bağlamış dudakları ile bir şeyler mırıldanıyordu. Mahmur bözlerindeki çaresizliği gördüm, benimle konuştu. Bir mahalle kahvesine götürdü, çay söyledi. Çok şey söylemek istedi, nefesi yetmedi ama sustu, öyle bir sustu ki denizler mürekkep ağaçlar kalem olsa anlatmaya yetmezdi.

Sitare: Ama dinlediği kadar dinlenilseydi, yeterdi. Daha önce fark etseydim onu , kumlu ayakkabılarını, yağmurlarını. Belki de gizlemeseydi içindeki bu davayı! Yeterdi. Ağaçlar sırrını tutamayıp göğe salsaydı; bulutlar bana taşısaydı ıslak, çaresiz bakışlarını. Yeterdi. Bana gözlerin lisanını öğretseydi ,hep yakasında taşıdığı o üç nergisi... Yeterdi..;

Lalezar: Yeterdi.. ama yetmedi çünkü kimse onu dinlemedi. Herkes mutluluğunu istediğini söyledi, istediğini aldı ve gitti. Daha doğmadan tattı ihaneti, atalarından taşıdığı yük belini büktüğünde. İnsan olmak mıydı her aynaya baktığında utandığı yoksa insan olamamak mı? Belki başını yaslayacak bir omuz bulsaydı, ruhunu ferahlatacak bir refik olsaydı, kanayan ruhunu, titreyen ellerini ya da üşüyen bedenini sorsaydı yeterdi. Belki o zaman.. belki o zaman keşkeler biterdi..

Sitare: Keşkeler bile bitse, sessizleşse tüm kainat dalgalar dahi onu dinlese... Kalbindeki izler geçer miydi? Yeterdi, biterdi! Lakin geçmiş gerçekten geçer miydi? Bir dost bulmalıydı o; ben, siz, o olmamalıydı. O tüm zamirlerden pak olmalıydı! O" biz" olmalıydı. Kırıklarda biriken yağmurlar çiçeklerin habercisi olurdu.. Geç kalmamalıydım..belki omuz olamazdım ama şimdilik -bir kere bakabiliyorken- biraz daha gözlerinde kalmalıydım..;

Lalezar: Belki bu son bakışlarım son tutuşlarım ellerini. O denizi isteyen küçük bir çocuk gibi dalgalara koşarken ben rüzgarımın gölgesiyle onu tutmalıyım. Bilmeliyim üşüyeceğini, dalgalara boyun eğeceğini. Çekip çıkarmalıyım onu o haşmetli denizden; bir balığa ev, bir masuma kefen denizden. Sarımalıyım ona gözlerindeki lisanı okuyabilmeliyim. Belki o zaman yağmurlar ıslanmaktan farklı anlamlar ifade eder..;

Sitare: Sonlar dile sükut getirirdi... Onun ise dili gözleriydi. Ya gözleri gözlerimi terk etseydi... Daha görmeseydim harelerine gömdüğü siyah şiirlerini. Çekip çıkarsam o küçük çocuğu denizden kocaman sarılsam, en büyüğünden... Ya nefesim ateş olup ısıtmak için yetmezse ellerini..O vakit hangi yağmur söndürebilir içimdeki ateşi...Geri vermek zorunda kalsaydım, her günün sonunda yakasından alıp ellerime verdiği o üç nergisini... Ben kanatları yeryüzünün rüzgarlarıyla kırılmış olan bir kelebekle dost olmuştum...Hangi kâğıt onun bir günlük ömrünü uzatabilirdi? Hangi yağmur hissedilmezdi..;

Lalezar: Belki bu son bakışlarım son tutuşlarım ellerini. O denizi isteyen küçük bir çocuk gibi dalgalara koşarken ben rüzgarımın gölgesiyle onu tutmalıyım. Bilmeliyim üşüyeceğini, dalgalara boyun eğeceğini. Çekip çıkarmalıyım onu o haşmetli denizden; bir balığa ev, bir masuma kefen denizden. Sarımalıyım ona gözlerindeki lisanı okuyabilmeliyim. Belki o zaman yağmurlar ıslanmaktan farklı anlamlar ifade eder..;

Sitare: Sonlar dile sükut getirirdi... Onun ise dili gözleriydi. Ya gözleri gözlerimi terk etseydi... Daha görmeseydim harelerine gömdüğü siyah şiirlerini. Çekip çıkarsam o küçük çocuğu denizden kocaman sarılsam, en büyüğünden... Ya nefesim ateş olup ısıtmak için yetmezse ellerini..O vakit hangi yağmur söndürebilir içimdeki ateşi...Geri vermek zorunda kalsaydım, her günün sonunda yakasından alıp ellerime verdiği o üç nergisini... Ben kanatları yeryüzünün rüzgarlarıyla kırılmış olan bir kelebekle dost olmuştum...Hangi kâğıt onun bir günlük ömrünü uzatabilirdi? Hangi yağmur hissedilmezdi..;

Lalezar: Koşuyorum, arkama bakmadan koşuyorum ayağıma dikenler batıyor duymuyorum. Uçuyorum, sürümü bulmak için uçuyorum kanatlarım kanıyor umursamıyorum. Ben her gününü bir ömür bilenlerle bir ömrünü bir gün bilenler arasında sıkıştım, benliğimden kaçıyorum. Ya yetişemezsem o her şeyi bir oyun zannederken uçurumun kenarına tutunan elini kavrayamazsam. O kirlir korkusuyla bütün kalbimi temizlesem, kör kuyulara gömsem çıkarıcı tek günlük sevgileri. İnsanlar, acısı olanlara şefkat duyarmış. Demek ondan kalbim titriyor o yağmurlarını denize akıtırken..;

Sitare: Düşüyorum... Arkamda hiçbir ses bırakmadan düşüyorum, kırılmadı zannediyorlar...gülümsüyorum. Oysaki bilmiyorlar. Ellerindeki oyuncakların kendi bedenleri olduğunu; bilmiyorlar. Tarıyorlar, yakıyorlar, kırıyorlar, övüyorlar. Reçine topluyorum çam ağaçlarından ve bir ağacın arkasında oyuncağını kaybetmiş bir çocuk buluyorum. O saçlarında denizi taşıyor. Kalbinde neler taşıdığını merak ediyorum.

Lalezar: Bu yerler bana yabancı, insanlar koşan bir kalabalık içinde. Aynı lisanı konuştuğumuzu iddia ediyorlar öyleyse ben niçin tek kelime anlamıyorum. Benim hayatım siyah beyaz çünkü ben renklerimi gökkuşağına armağan ettim. Kalabalıklar içinde ruhumun eşini aradığımda bir köşede salıncağından bulutlara bakarken gördüm onu ilk defa. O öğretti bana sevmeyi, korkmadan seilmeyi. Ben atıklarınca küsen kalbimi ilk defa ona gösterdim. Herkesin gülüverdiği acılarıma o kopardığı bir gülü verdi..;

Sitare: Ben bilmezdim sevmeyi. Sen koydun aklıma kuşları, maviyi...Ben dizlerimi büküp “Bu Ben’lerden ibaret insanların arasında nasıl Sen’i bulacağım?” diye sorduğumda bulutlar bana onu gösterdi. Ateşle değil de denizle oynardı bu küçük çocuk. Hep gülümserdi, o gülümseyince kalbimin attığını hissederdim. Nefes aldığımı bilirdim! Bana başka bir lisan gösterdi, ilk kelimesi ise hilaldi. Gözleri gözlerime boğuluyorsun dedi, ellerime kağıttan bir gemi verdi... Hiçbir vakit izin vermedi o küçük çocuk, kanayan dizlerine üflememi..;

Lalezar: O kalbini denizden yapmıştı, yüzme bilmediğimi öğrenince bana elindeki kağıttan gemiyi uzatmıştı. O kırılganlığını sükutunda saklardı, elleri annesini kaybeden bir çocuk gibi titrer, gamzesi kafağına meydan okurdu. Kırmızıyı o kadar severdi ki hep gözlerinde taşırdı. Sabırla suladığı çiçeği soldu kimse görmedi, özenle inşa ettiği kumdan kalesi yıkıldı yine de denize küsmedi. O derdini balıklara anlattı, oysa hayatı akvaryumdaki sudan ibaret bilen bir balık onun denizlerini nasıl hayal edebilirdi. O benim rafların arasına sıkışmış ruhumu kitaplarını havalandırarak taze taze tuttu..;

Sitare: Süt dişleri çıkmamıştı lakin o dişlerini sıkmayı evvelinde öğrenmişti, büyüyünce ne olacaksın dediklerinde yaşlıları gibi hüylalara dalamamıştı. Hiç olacağım demişti, hiç. Acı insanı büyütür derlerdi lakin o küçülmeyi öğrenmişti. O hep göğsünde bir terazi taşırdı, hislerini de sözleri gibi tartardı. Yeni ayın hükmettiği; karanlığıyla yürekleri sarhoş ettiği bugünden kaçmak istediğimde...o bana, cübbesinin üstünde topladığı yağmur damlalarından yansıyan hilali seyrettirdi..;

Lalezar: Koşuyorum, arkama bakmadan koşuyorum ayağıma dikenler batıyor duymuyorum. Uçuyorum, sürümü bulmak için uçuyorum kanatlarım kanıyor umursamıyorum. Ben her gününü bir ömür bilenlerle bir ömrünü bir gün bilenler arasında sıkıştım, benliğimden kaçıyorum. Ya yetişemezsem o her şeyi bir oyun zannederken uçurumun kenarına tutunan elini kavrayamazsam. O kirlir korkusuyla bütün kalbimi temizlesem, kör kuyulara gömsem çıkarıcı tek günlük sevgileri. İnsanlar, acısı olanlara şefkat duyarmış. Demek ondan kalbim titriyor o yağmurlarını denize akıtırken..;

Sitare: Düşüyorum... Arkamda hiçbir ses bırakmadan düşüyorum, kırılmadı zannediyorlar...gülümsüyorum. Oysaki bilmiyorlar. Ellerindeki oyuncakların kendi bedenleri olduğunu; bilmiyorlar. Tarıyorlar, yakıyorlar, kırıyorlar, övüyorlar. Reçine topluyorum çam ağaçlarından ve bir ağacın arkasında oyuncağını kaybetmiş bir çocuk buluyorum. O saçlarında denizi taşıyor. Kalbinde neler taşıdığını merak ediyorum.

Lalezar: Bu yerler bana yabancı, insanlar koşan bir kalabalık içinde. Aynı lisanı konuştuğumuzu iddia ediyorlar öyleyse ben niçin tek kelime anlamıyorum. Benim hayatım siyah beyaz çünkü ben renklerimi gökkuşağına armağan ettim. Kalabalıklar içinde ruhumun eşini aradığımda bir köşede salıncağından bulutlara bakarken gördüm onu ilk defa. O öğretti bana sevmeyi, korkmadan seilmeyi. Ben atıklarıncaılara küsen kalbimi ilk defa ona gösterdim. Herkesin gülüverdiği acılarıma o kopardığı bir gülü verdi..;

Sitare: Ben bilmezdim sevmeyi. Sen koydun aklıma kuşları, maviyi...Ben dizlerimi büküp "Bu Ben'lerden ibaret insanların arasında nasıl Sen'i bulacağım?" diye sorduğumda bulutlar bana onu gösterdi. Ateşle değil de denizle oynardı bu küçük çocuk. Hep gülümserdi, o gülümseyince kalbimin attığını hissederdim. Nefes aldığımı bilirdim! Bana başka bir lisan gösterdi, ilk kelimesi ise hilaldi. Gözleri gözlerime boğuluyorsun dedi, ellerime kağıttan bir gemi verdi... Hiçbir vakit izin vermedi o küçük çocuk, kanayan dizlerine üflememi..;

Lalezar: O kalbini denizden yapmıştı, yüzme bilmediğimi öğrenince bana elindeki kağıttan gemiyi uzatmıştı. O kırgınlığını sükutunda saklardı, elleri annesini kaybeden bir çocuk gibi titrer, gamzesi kafağına meydan okurdu. Kırmızıyı o kadar severdi ki hep gözlerinde taşırdı. Sabırla suladığı çiçeği soldu kimse görmedi, özenle inşa ettiği kumdan kalesi yıkıldı yine de denize küsmedi. O derdini balıklara anlattı, oysa hayatı akvaryumdaki sudan ibaret bilen bir balık onun denizlerini nasıl hayal edebilirdi. O benim rafların arasına sıkışmış ruhumu kitaplarını havalandırarak taze taze tuttu..;

Sitare: O ise Gül'e aşıktı efendim, yakın olmak istediği vakit ellerine dikenler bırakan bir sevgiliyle kapatmıştı pınarları kuruyan gözlerini...Hiç görmemişti şiirlerimi, kaç nergis soldurduğumu hiç bilmedi. Yıldızlar toplamıştı; mürekkebinin döküldüğü geceden...kurumuş yapraklarını istemişti el sallanmayan vedaların biriktiği mevsimden; göz yaşları biriktirmiştim, sesleri satılmış çocukların şehrinden. Ve bir merhem yaptım herbirinden Küçük bir çocuk kalbi nasıl dayanabilir ki dedim. Yanıldığımı söyledi gözlerim. O; elleri Gül'ün rengine büründükçe gülümsedi, ben o gülümsedikçe kaybolduğumu bildim. Merhemi dahi veremedim ellerine. Ben onu aradığımı zannettim oysaki kaybolan bendim. Ben 7 milyar insandan biriydim. Bir gül değildim. Ne bir köy yeri, ne bir cami; ne bir çınaraltı ne de bir düğün yeri Hepsini bana gurbetti. Kalpsiz biri huzuru kirletirdi. Ben kalbimi, denizin akıntısına bırakıp da gittim. Kim bilebilirdi denizin de ağlayabildiğini Güneşin son ışıkları Gül'ün yaprağını parlattı. Küçük çocuğun yanağından kayan son yıldızlardı..;

Lalezar: Ve sonra bir gün güneş bir daha doğmamaya yemin ederek battı ve tüm dünya karanlığa boğuldu. İçimdeki yangın bütün dünyayı ateşe verdi öyle ki gözyaşlarım bile söndürmeye yetmedi. Gökyüzü olmak istedim yağmurlar yağdırıp bu ateşi söndürmek için ama olmadı. Tüm insanlığın yüzündeki maskeler yere düşmüştü sanki. Hüzünden başka bir lisan yoktu. Gökyüzündeki yıldızlar dahi bitap düşmüş yere inmişti tüm takatsizliğiyle. Ölümün sessizliği bütün gürültüyü bastırıyordu. Ateşin dahi bedenleri üşüttüğü dolunayın tüm heybetiyle denizleri parlattığı bir yaz gecesi ay kendine dünyadaki en masum kişiyi seçmişti yanına almak için. Dizleri kanayan bir çocuk gördüm elinde dikenli güllerle sahil kenarında yalnızlığa yürüyen, kimsenin bulamayacağı bir yer düşleyen. Denizle oyuna dalmıştı her zamanki gibi. Başını yaslayacak bir omuz aradığında ya da hüznünü dinleyecek birini en yakın arkadaşına koşardı hep. Bu gece de yine denizine gelmişti. Gecenin siyahı bir elbise gibi kuşattığında yeryüzünü deniz onu da katmaya karar vermişti derinliğine. Aydan kudret alan deniz serin sularıya üzerine yürümüşü küçük çocuğun kendine saklarcasına. Yüzünde hafif bir tebessüm ve bedeninden büyük bir teslimiyetle dalgalara karıştı küçük çocuk bir daha dönmek üzere. Biliyordu o buraya ait değildi, ruhu yalnızca acı çektiği bir yerde durmaya dayanamıyordu. En son ne zaman salıncakta saklanmıştı ya da acı bir keder eşlik etmeksizin gülmüştü. Hatırlamıyordu. Her nefes almaya çalıştığında boğazında bir yumru hissediyordu yoksa ölüm böyle bir şey miydi. O zaman kolaydı ölüm, zira bu hisse zaten alıştı. Yüzme bilirdi aslında ama yüreğindeki ağırlık onu dibe çekiyordu. Küçük bedenine taşıyamayacağı kadar ağırlık yüklenmişti. Ve deniz artık hazırды büyük buluşmaya. Aydan aldığı kudretle minik bedeninin üzerine son bir kez daha geldi ve dalgalarına bir yenisini ekleyerek geri gitti. Bense bir hüzüngah olan medceziri uzaktan seyrediyordum kalbim acıyarak. Buğulu gözlerimi esen rüzgar silmeye çalışıyordu. Hiçkırıklarımı ise dalgalar susturuyordu. Ruhumu bedenimden ayırmak istedim dostumun peşinden koşmak ona son kez veda etmek ya da onun diyarına ben de gitmek istedim. En uzaktaki dalga bana gelme üşürsün dedi uzaklardan bir fısıltıyla sadece ben duydum. Yorgun bir yıldız kaydı, bu onun vedasıydı. Ve ben ellerimi semaya açıp göğsümün daraldığını bilene yalvardım bu acıyı benden almasını için. Acıyı almazsa eğer beni benden alması için...

MENÜ

